

TERENSKI DNEVNIK

19. ŠIBENSKE SPELEOLOŠKE ŠKOLE 2022.

I NAKON USPJEŠNO POLOŽENOG ZAVRŠNOG ISPITA 11 POLAZNIKA IZ TRI PLANINARSKE UDRUGE I DVJE ŽUPANIJE (HPK SV. MIHOVIL, PD PROMINA I HPD MOSOR) NOVI SPELEOLOŠKI PRIPRAVNICI/CE SU - ANTONELA IVIĆ, DORIS BANIĆ, JOSIPA BARE (PD PROMINA, DRNIŠ), LUCIJA ANTIĆ, MARIJA PARAČ, MARINA GORETA, MATILDA SUČIĆ, NATALI KARLIĆ (HPD MOSOR, SPLIT), MIRO PROTORKA, ROBERT DASOVIĆ I ANTE KLARIĆ (NAJMLAĐI POLAZNIK) - BRAVOOOOOO I ČESTITKE!!!

TJEDAN 1. (za vas uprizerila Marina Goreta)

Promina, Liliša i rudnik boksita Kalun Skoro sam odustala od prve terenske nastave. Trčim vamo-tamo cili tjedan, stižem iz Zagreba u petak kasno navečer i skužim da mi je dio opreme kod matere u šupi na drugom kraju grada. Ali, ako može Matilda direktno iz noćne smjene sve stići, mogu i ja! Tim je super: nas 11 đaka; Lucu i Mira, tj. Miru znam s trail staza (oboje planinare već neko vrime i napredniji su od svih nas ostalih u vezanju čvorova, po speleološki: uzlova). Marija je Zadranka, znanstvenica i ponosna vlasnica autorskih prava na termin Speleo-hitovi, Nela je zelenokosa, samozatajna, ali doslovno živi punim plućima - jer Nela se bavi ronjenjem. Natali ima čarobne ruke i tepim kako će je na slj. vikendu ugnjaviti da me izmasira. Čuvarica naše blagajne je Doris, ali osim što je pravedna, ona je čisto veselje... Goli kuhar, Stevo Karapandža tj. Robi može slobodno u Masterchef a Josipu ćemo akvizirati iz planinarskog društva Promina jer nam dragih ljudi uvijek treba. Antu - našeg najmlađeg je čaća posla u speleologe da bude manje na Tik Toku i s curom. I šećeri na kraju: doturica Matilda, prvi sopran družine i moja malenkost - kroničar 19. spelo škole...

Prvi terenski vikend je valjda već standardno održan na Promini. U planinarskom domu nas je uz domaćina Dinka, dočekala ugodna atmosfera, čiste postelje i naložena vatra. Instruktori; Jure, Aida i Teo te voditelj škole Hrvoje nas kroz predavanja polako uvede u speleologiju. Učimo o povijesti spelologije, opremi, orientaciji, uzlovima. Saznajemo da Bulin nije restoran na Danilu i da Kita nije samo "muški alat", nego je Gaćešina... Nakon teorijskog dijela Teo nas vodi u Lilišu i na putu prema špilji među školarcima se širi ratnički duh (hodanje po mjesecini doprinosi ugodaju): speleolozi su zaista elitni odred... naši su blatrnavi kombinezoni najotpornije vojne odore a naše tikice najsajnije medalje. Liliša je u svojoj jednostavnosti predivna...Teo, hvala ti

na stručnom vodstvu, kroz tvoju priču smo osjetili ljubav i poštovanje prema špiljama, šišmišima, čovječjim ribici, sigama, stalaktitima, neandertalcima, topografiji, neistraženim putevima.

Kažu Mihovilovci koji su nas čekali u domu da nikad nije bilo bolje večere, a Dinko da nikad nije bilo dužeg pranja suđa u kužini.

Nedjeljno jutro je bilo pravo planinsko, bura je očistila zrak, miris kave sa špakerom je iz vreća za spavanje izvukao i one najtvrdog sna ... S predavanjima smo startali točno u 9:00 h i inače je pravilo škole da se inzistira na točnosti, da nema kašnjenja, odnosno da se tude vrijeme poštiva. Još jednom smo utvrdili uzlove, počistili dom da nas domaćin primi i drugi put i uputili se prema rudniku boksiću u Kalunu. Meni je pomalo apstraktno da su ljudi uspjeli izbužati toliko kanala u utrobi zemlje uz pomoć karabita, lopate i krampa prije 80 godina, uključujući i mog dida koji je bio ruder. Rudnik je inače zaboravljen u povijesti, zapušten i opustošen ali dovoljno mističan da speleolog doslovno na ovom mjestu postaje arheolog. Ulazak u rudnik je krajnje ozbiljan kao i svaki speleološki pothvat stoga su nam nakon prvotne provjere opreme i osiguranja prsnim pojasmom voditelji tima uz pomoć Ane, Eugena i Bože omogućili da doživimo prvo pra-

vo speleo iskustvo; "propuzali" smo kroz uski kanal ko marinci, penjali se po užetima i nakraju izšli ko Snjeguljičini patuljci. Jel bilo malo stresno? Možda samo meni malo...

Za kraj će ponoviti najvažnije lekcije prve terenske nastave: točnost, odgovarajuća oprema, čvrsti uzlovi i pouzdan tim.

I možemo na kraj svita, odnosno... u grotou zemljine kore.

TJEDAN 2.

(za vas upratorila Marina Goreta)

Cetina, Rudelićeva špilja.

"Svemir, krajnja granica. Ovo su putovanja međuvježdanog broda Enterprise. Njegova je misija istraživati nepoznate i nove svjetove, tražiti nove oblike života i nove civilizacije te hrabro kročiti stazama kojima nitko nije kročio." Ovakvo je uvodno govorio kapetan Jean Luc Picard prije nego bi navijestio zvjezdani nadnevak svog novog terenskog dnevnika (čujem uvodnu špicu Zvjezdanih staza).

Da je kojim slučajem Picard bio speleolog sigurno bi u Rudelića špilji gdje smo boravili proteklog vikenda zaista naišao na čudnovatu mitsku vrstu iz podzemlja; osim ostataka kokoši koju je unila lisica, mi nismo bili te sreće...

sve živo se sklanja kad Božo pusti svoj milozvučni bariton...

Rudelića špilja se nalazi u podnožju Dinare, blizu izvora Cetine i krije mnoštvo manjih dvorana ukrašenih najfinijim stalagmitima i stalaktitima. Glavni kanal špilje je dugačak oko 1100 m, te mu se nismo mogli nadiviti, kao ni jezeru koje nas je dočekalo na kraju; svi smo željeli iz prvog reda promotriti čaroban prizor...baš bi bilo originalno otići na dejt na takvu lokaciju; lagano ugodaj od karabitki, ugodna temperatura, privatna plaža...mesni doručak i blatinjavi poljubac!

Suprotno ovoj romantici istina je da smo bili šporki ko prasci i da je ostatak terenske nastave iz nas isciđedio zadnje atome snage.

Dakle, ni Vrlički uštipci u subotu ujutro nisu mi sjeli kako treba, Mihovilov kombi je bio daleko od Enterprisea, a i Jure me u startu dotukao s rečenicom: Marina, opet si zadnja.

Kako biti speleolog kad stalno kasni? Moji bližnji su odvalili od smijeha na prethodni članak znajući za taj moj "mali" problem; "eto me za minut" je fraza koju koristim 1898 puta dnevno. Da ne lažem, ima par faktora koji su krivci za "sindrom", između ostalog i to što dan traje samo 24 h. I zato sam zahvalna na specijalnom tretmanu u speleo školi (sad znate zašto upravo ja

pišem terenske dnevниke + još po koja kazna).

Potrudit će se slikovito dočarati umor koji smo osjetili nakon: 1. podizanja logora; 2. psihičkog pritiska da smo dobrim redoslijedom složili sve sprave na pojas i da ih sve pravovremeno koristimo ne oštećujući uže; 3. penjanja po užetu cijelu subotu po petnaestmetarskoj stijeni iznad špilje; 4. spuštanja po istom užetu cijelu nedjelju; 5. kontrole da ne puštamo vjetrove u šatoru koji međusobno dijelimo, odnosno u suprotnom - izlaska iz šatora na ugodnih -11°... Jasmine Stavrose, kad si skladao stihove, jesli li polazio obuku za speleologa? Jel te best friend vozio na posao jer nisi mogao stisnuti kvačilo od upale mišića? Jesli li potamanio sve iz friždera u naredna dva dana (ja to radim i kad se ne vratim s terenskog vikenda)? A kažu nam da je ovo kamilica u odnosu na ostatak obuke...

Međutim, ne damo se. Do sljedećeg vikenda modrice s koljena će postati prapovijest - baš poput vapneničkih siga. Do tada, odjavljujem se uz Ligu prvaka: Žuta podmornica upravo potapa Staru damu.

P.S. Emile, fuži su nas vratili iz mrtvih, računamo na lonac još koji put....

TJEDAN 3.

(za vas upratorila Josipa Bare)

Bile vode

"Čeka nas još jedan malo zahtjevni vikend i nakon njega ćete se već naviknuti da vam je sve teže pa će vam biti sve lakše."

Ovim riječima je započeo email našeg voditelja-čitelja Hrova, u kojem nam šalje plan za vikend. Lokacija: Bijele vode, Karin.

Što li je s tim htio reći? Hoće li nam

ikad biti lakše? Hoće li nam biti teže jer znamo da nam neće biti lakše? Ili će nam biti lakše jer znamo da će nam biti teže? U svakom slučaju zaključak je da će nam lakše biti neće.

Ekipa instruktora je već u petak stigla na lokaciju te gledajući njihove objave osjećam lagano uzbuđenje, željno iščekujući vikend.

Minimalizam je mantra koja nas vodi u spremanju stvari za vikend nažalost neuspješno provedena pa umjesto jednog ruksaka od 50 l svi imamo još po dva pomoćna, šator, te dodatne vreće sa svim "potrebnim".

Subota 19.3. 2022, 6 ujutro zvoni budilica i budi me RHCP, iskačem iz kreveta pjevajući the Zephyr song, u startu kasnim zbog obavljanja jedne bitne stvari i znam da će ovo biti jako dobar dan, lagano vozim do Benkovca s osmjehom na licu gdje me vesela ekipaочекuje.

Prvi test, uprutili kao na magare sve stvari na sebe i laganim, patničkim korakom idemo na lokaciju, malo smo išli "dužim" putem no samo zato što smo mi to tako htjele i da pokažemo našem učitelju kako smo snažne i jake. „Nela, Doda, Mare je l' vam teško?“ Spremno viču: „nije mi to tako želimo“.

Robi nas pokušava locirati te kad nas je pronašao u znak zahvalnosti dajemo mu pola naših stvari da nam ih nosi, junački grabi sav teret te nas vodi na lokaciju.

Sastavljamo šator i spremni u 9 h željno iščekujemo nove zapovjedi našeg učitelja.

Danas nas za odraditi čekaju dvije vertikale od 30 m, penjanje i spuštanje, dvije kraće s prelaskom preko čvora i poligon za "igranje".

Prijatelji koji su već prošli ovu školu su me savjetovali da prvo odradim dvije kraće vertikale, pa onda idem na onu veliku da mi bude lakše pregrmjeti visinu. S tim mislima, željama i nadom idem u nove pobjede, a kako to već biva u životu „čovjek snuje, a Bog određuje“ ili u ovom slučaju, „školarac snuje, a Aida određuje“!

Aida spremno izvikuje: „Matilda i Josipa prve na veliku vertikalnu penjanje i spuštanje“. Samo smo se pogledale blago telećim zbnjenim pogledom i lagano krenule. Jedna drugoj govorimo: „ma dobro je to, možemo mi to, nije to ništa“, uz izraz lica zemlja/zrak.

Srećom uz nas su tri krasne duše, emotivna i tehnička pomoć za sve Anka, Sanja i Eugen koji nas pokušavaju dignuti, dignuti emocionalno, ali i dignuti doslovno naše male gužice na uže.

Matilda kraljica probija led i junački pega, u očima joj vidim da joj nije lako, ali žena Čelična lady se ne da. Dok čekam svoj red slušam savjete Anke i Sanje koje jasno vide da me stislo i da sam se prepala kao mala maca. Pokušava-

ju one mene malo oraspoložiti pa me provjeravaju po peti put, zaključavaju, oblače, skidaju, krste, grle, mole Očenaše, ljube....

Moj red je došao i lagano krećem, trudim se da izbacim paniku, ali i sad me prode jeza kad se sjetim. Peglam ja stijenu, a ona pegla mene.

Sanja se hvata za glavu i kreće moliti Boga samo da ne odustanem kad dođem do Marice, od muke zatvara oči, ne može da gleda.

Marica me sa smiješkom dočekuje i više: „ajmo osmjeh za sliku“, ah Bože moj kad je u pitanju dobra slika strah nestaje, svi na toj dionici gubimo tremu i krećemo pozirati najbolje što znamo. Tu gubim sav strah i opuštam se, nastavljam dalje „peglati“ uz glasnu podršku ekipe dole. Uzverala se gore pjevajući „And you may ask yourself, “Well, how did I get here?“ (pitam se još uvijek).

Mislim se najgore sam prošla, kad ono Hrvoje Strašni odmah govori, ajmo Josipa ideš dole.

Sjela sam kraj njega te ga pitam sto pitanja, on smireno odgovara, a ja nastavljam s ugodnom konverzacijom. Shvati on da ga ja malo maslam i samo kupujem vrijeme suludim pitanjima, pokušavajući odgoditi taj famozni silazak na guzicu na visini od 30 m.

Sve odgojno edukativne metode su prihvatljive i nije šala da je batina izašla iz raja.

Ne, nije me istukao, ali očigledno kod mene nekad pali i agresivniji pristup što je on i skužio.

Sama sebi govorim: „ne neće mene ta stijena zafravati“, te sjedam u pojascu slušajući Hrvoja Strašnog što mi govori, lagano se spuštam te se počinjem osjećati kao Batman, iako vjerojatnije izgledam kao žaba zalijepljena na vjetrobranskem staklu.

Spuštanje prema dole teška ljubav, osjećaj za koji je vrijedila sva muka i moje drama Queen stanje.

Odrađivanje kraće vertikale gdje je Jure čekao na sidrištu s pitajem „pa čega se bojiš?“ razbijaju strah u mojoj glavi, te nakon toga za mene ostale vježbe postaju čisti užitak i uživancija, kao malo dite na ljljački. Veliku vertikalnu Luca i Doda odraduju u duetu vrhunski uz izvedbu pisme: „kad se male ruke slože, sve se može!“

Pojam pauze ne postoji kod Hrvoja, piškiti ideš samo ako si dobio dopuštenje.

Pauza za hranjene ne postoji, nego samo imаш sreće ako ti Anka uspije ubaciti u usta komad hrane usput, jedni drugima dijelimo komadiće hrane koje imamo po depovima.

Pojam odmora ne postoji, nego samo imаш sreće ako ti je zapeklo uže u krol pa se odmaraš dok ga odglavljuješ.

Gledam Aidu, Antoniu, Anu i Draženu

kako elegantno kao balerine plešu po užetu, te pokušavam uhvatiti koji pokret na sidrištu, na kraju se samo zabijem koljenima u stijenu.

Mario nas tužno pita: „pa dobro zašto svih koljenima stajete u stijenu?“ naš odgovor je bio: „zato što mi tako želimo.“ (modrice odavno ne brojimo)

Mario na sidrištu je jedna opuštajuća lokacija gdje kad se usidrimo, kreće proces otvaranja duše i ispoljavanja svih muka i boli, bez da je išta pitao.

Mislila sam da sam jedina gnjavatorica, ali srećom nisam, očigledno tako terapeutski djeluje na sve žene, ne znam za Robiju i Miru.

Miro vojnički na sve govori da nas smiri: „a gle, ideš di ti reču, radiš što ti kažu“

Marina i Miro -1-2-3- nerazdvojni i napredni i dalje iako su nas razdvojili ovaj vikend, pijemo kavu iz iste šalice u čast zajedništva, te hrabro odraduju sve.

Odlazak u šipilu i crtanje karte je bio šećer na kraju dana, gdje ako dobro odradite zadatku Jure vas odvede na tajno mjesto gdje možete čuti čarobne kapljice vode kako padaju, te koje zvuče kao najlipša pisma Floyda.

Da ne bude sve toliko ugodno u šipilji smo pronašli stari kutomjer od bivših školaraca, te smo se tihom pitali: „jesu li oni ikad izašli van?“

Noć je pala, mjesec je pun, sjedimo oko vatre te gledam svoje drage kolege svatko u svojim dalekim mislima i s osmijehom na licu. Gledam uže obasjano mjesecinom i mislim se koja ljubav, ponosna na sve nas što smo danas prošli, naučili, odradili, pobijedili sebe same i svoje strahove!

Antonia i Ana mi daju stručne savjete, a ja sa sto pitanja kako da se poboljšam. Vjeruj opremi govori Antonia, vjeruj sebi govori Ana. Osjećam se dobro i jedva čekam novi dan da sve ponovim.

Nakon druženja uz vatru i spoznaje da smo skoro pa svi iz selo do sela, lagano na spavanje s cimericom Dodom u naš luksuzni apartman sa milion zvjezdica. Savjet za buduće školarce, popijte sve pive, nemojte da vam ostane, jer na suncu limenka zna eksplodirati u šatoru, pa vam dom miriši na pivo. S leptirnicima u želudcu lagano tonemo u san. Drugi dan je započeo i svi smo kao pčelice radilice s osmijehom na licu, te Aida govori „Matilda i Josipa prve na veliku vertikalu!“ (opet) Ovaj put puna samopouzdanja trčim prema dole i jedva čekam svoj red da pobijedim stijenu i sebe!

Anka i Sanja mi govore male savjete velikih majstora, „Josipa samo peglaj“, „Josipa penji se kao sexy striper“. (inache to vam je ispravan način penjanja iz knjige) jedno poglavje sažeto u dvi riči- sexy striper.

Krećem ovaj put bez grča u duši, s vjermenom u sprave i opremu, te samo čujem Jurine riječi „nemaš se čega bojati“, te radim pokrete sexy stripera, uz glasnu podršku Anke, Sanje i Eugena. „Ajmo mala, guza nek radi!“

Pjevjuće „nnnn peglaj i let the water hold me down, nnnnn peglaj i water flowing underground, nnn to the moon and back nnnnn nnnn peglaj ti mali sexy striperu....“

Osjećam sreću i ugodu, sviđa mi se, lagano odradim tu strašnu vertikalu i spremna dolazim pred Hrvoja Strašnog ovaj put da mu pokažem da nisam mala maca.

Teo dolazi do nas da nam ispriča vic, uočavamo grupu od 40 ak planinara s druge strane kanjona kako nam dolazi u susret te počinjemo priču kako smo mi „kao“ na izvidnici na litici i kako mitraljezom gađamo grupu planinara jednog po jednog (znam, ne zvuči dobro kad ovako pročitate, ali bilo je opuštajuće i smiješno u tom trenutku)

S mislima o mitraljezu, kalašnikovu i sačmarici zamišljajući da sam jedna od Marvel likova spuštam se dole i slobodno guzom sjedam u pojascu.

Ostale vježbe jedva čekam i na poligonu se sva ekipa razigrala i uživala. Taman kad mislim da me nitko ne gleda i da je vrijeme da napravim neku glupost, Jure Oko Sokolovo, iako ne gleda u mom smjeru govori Josipa, što to radiš? ja pokunjeno vraćam ručnu i nastavljam po pravilima struke.

Naša doturica nam je „kao“ zaglavila na poligonu, iako nam je svima bilo jasno da je to samo bila gluma da je Jure može čak dva puta spašavati. Nitko ovde nije lud Matilda.

Robi u prolazu daje petice i pod bunim okom svoje Dražene sve frayerski odraduje.

Luce cijeli vikend hoda s osmijehom i stalno s velikim okicama govori: „Baš mi je lipo“

Mare, mali Zmaj izvikuje: „um ti nedilje, šta je ovo“ i sve junaci odradi. Nela Spider girl lagano skakuće i uvijek ima pitanje više, slatki štreber za one koji žele znati više. Natali kao Ksenia-princeza ratnica u svom crnom kombinezonu prolazi, te pogledom smiruje.

Današnje vježbe privodimo kraju i iako samo svi umorni, slomljeni i prljavi žao mi je što je gotovo, ja bi htjela još! Odlazimo u Benkovac na pivo i pizzu, upadamo kao divljaci, te vičemo kono-barici daj nam svima po pivu i pizzu, ma ne triba čaša, iz boce ćemo mi, ma ne triba beštek, mi ćemo to tako rukama. Mare više: „očel ko pelinkovac? Ma neka ja ču!“

Prepričavamo doživljaje svi u jedan

glas, čujem Marinu kako govori našim instrutorima „pa tribalo nam je reći“ (koja muka nas čeka), kidamo od smijeha svi, davno prešli granicu ludosti.

Nema šale, „Znoj Štedi Krv“

TJEDAN 4.

(za vas upravorila Doris Banić - Doda)

Jama Jamar

Najgore je prošlo, mislim se vozeći prema Unešiću gdje je okupljanje školaraca i instruktora. Jer stigla sam jutros oko 6.00 pripremiti malo uštipaka za svoje školske borce, sinoć oko 01.00 sam polupripremila lazanje za moje ukučane i žonglirala spremajući opremu potrebnu za vikend školu. Do 2.00 tražila sam po mailu upute ravatelja škole, Hrvoja, pa stavku po stavku pregledavala da ne bi što zaboravila. Onda sam legla snom pravednika – ponosna što mi ostaje čak puna tri sata za spavanje.

Nakon kave u Unešiću čije trajanje je definirano hodogramom još prije tri dana, idemo prema današnjem cilju: silazak u Jamar. Jama u mjestu Planjane za koju sam prvi put čula u ovoj školi.

Nekoliko minuta vožnje iz Unešića, 10ak minuta šetnje i dolazimo do mješta gdje postavljamo logor. Uz nas su od samih početaka Sanja, Anka i Božo. Poslije tri vikenda pod budnim okom naših instruktora i njihovih uputa te nebrojeno puta ponavljanja pravila koja strogo morate primjenjivati (ipak se radi o potencijalno opasnoj aktivnosti), zanimljivo je bilo vidjeti kako svi uvježbano žurimo postaviti šatore i navući na sebe opremu. Jer kad Hrvoje kaže da je kontrola opreme u 9.06 onda je to uistinu u 9.06. Nema labavo! Ali nije to bez razloga tako. Jer sigurnost je prije svega a spuštamo se u jamu od 100 metara, ima nas 11, svakoga i svačiji pokret treba nadgledati, pa tu mješta za opuštenost nema.

Dolaskom do jame napetost raste, samopouzdanje pada, provjeravamo još jednom pogledom po opremi, na ulazu u jamu promatramo instrukture kako lakoćom kretanja postavljaju sidrišta i baletnim pokretima nestaju u tamu ponora i tek ponekim dovikanjem između sebe znaš da su dolje. Pripremajući se za ulazak u jamu Aida nas ispituje po tko zna koji put kako ide redoslijed ukapčanja, prelazak preko sidrišta, blokiranje stop descendera, korištenje pupčane, kako komunicirati u jami i mnogo toga. Ako nam je ona brižna majka koja prati svaki naš pokret onda je Teo naš zabavni otac koji nas svojim šalama opušta, pa tako čine jedan idealan spoj odgovornosti i opuštenosti. Idealan recept za prvu stotinu u unutrašnjost jame.

Silazimo jedan po jedan na dva užeta, ova jama niti je okomita niti kosina pa ne znaš bi li visio ili hodao. Nekih 20ak metara silaska je još prisutno dnevno svjetlo i tek nakon toga prvi put palim lampu na kacigu. Oduševljenje je previslalo uzbudnje. Čak sam zaboravila težinu bušilice koju nosim na ledjima. Osjećam se povlaštena biti ovdje, među svim ovim paucima i životinjacima od nekoliko milimetara koje zbog nedostatka svjetla ni ne vidimo. Ali zato nas oči naših instruktora rendgenski prate. Svatko od nas ima svog instruktora kraj sebe. Moja je Ana, disciplinirana instrukturica s osmijehom strpljivo nadgleda svaki moj pokret. Savjetima mi pomaže olakšati kretanje na pokoj dionici. Iz moje perspektive ona uopće ne hoda već levitira po jami. Svaka riječ podrške vrijednija je obrnuto proporcionalno dubini u koju silazim. Ulaskom u zonu potpunog mraka oduševljenje je na maksimumu. Pogledom prema zračku svjetla na vrhu ponavljam mantru: Vjerujem u ovo sidrište, u čvor na njemu, vjerujem u ovaj krol i bloker, u centralni karabiner i stop descender. Pedala, o njoj treba napisati posebne upute, jer čas mi je kratka čas mi je preduga. Ali uspijevam, i taman kad mislim da je sve onako kao u filmu Čarlijevi anđeli gdje se mi cure spuštaju u nekom akcijskom filmu, eto me u govнима. Jer jama je dom mnogo brojnih golubova i šišmiša. I prisjetim se onih priča na predavanjima o blatu, guani i svega što nas čeka u jami. Promatram ostale borce školarce koji silaze bez puno priče, ovi mlađi malo brže, ali sudeći prema malobrojnim komentarima drugih instruktora čini se da sve ide dobro. Navodno je „pala“ i oklada među instrukturima o vremenu izlaska iz jame. Postoje dva scenarija: jedan ranije, drugi kasnije. Još jedna motivacija da damo sve od sebe i da dokažemo, kako bi Tunja rekla, da možemo mi to. Eto nas svi u komadu na dnu jame, zadovoljstvo i sreća svih školaraca osje-

milosrdnom suncu s milostivim Teom da ponavljamo uzlove dok ih zatvorenih očiju ne naučimo.

Vrijeme leti između upletene osmice, dvostrukog bulina, pašnjaka i dvostrukog zateznog, uz predavanja o bivakiraju u šipili i opremi za spašavanje od strane neumornih instruktora. Zvuci zvona iz obližnje crkve navještaju da je podne ali eto i ekipe s Marinom iz jame. Osmjeh nam govori da je sve prošlo dobro, ali mesta zabavi nema. Jer uvježbanim scenarijem potrebitno je pospremiti logor, skupiti, selektirati i upakirati smeće, pripremiti se za povratak.

Kasno nedjeljno poslijepodne i završava još jedan vikend 19. speleo škole. Posjećujemo naš, sad već poznati, kafić u Unešiću s poznatim osmijehom konobarice od dana prije, i piva kojom nazdravljamo uspjeh proteklog vikenda ispire sav umor i znoj s naših lica. I s

ćala se u zraku, sotto voce pivamo pravdujući se speleoterapijom dok nam instruktori čestitaju na prvoj stotki. Što sad? A sad se penji! Već smo na prošlim izletima naučili da je silazak lakši, ali možemo mi to.

Penjemo se redoslijedom koji je definiran silaskom. Krećem druga i malo me pere trema dok me Aida pogledava ali i cijeli auditorij, ali nakon prvog ukapčanja zaboravljam na to i samo razmišljam o tehniči penjanja. Tiho levitira oko mene moja Ana, pokazuje mi tehniku koju ona koristi - pači korak. Oprosti Ana, ali meni to više izgleda ko izvijanje ispred šipke u striptiz klubu. Jer otkrivam mišiće na svom tijelu za koje nisam ni znala da ih imam. „Ma na što god da te to podsjeća, samo da olakšaš sebi, manje koristiš snagu ruku a više opremu“ kaže Ana. Ima pravo, i sad shvaćam zašto je skupa ova oprema na meni.

Klasa optimisti su dobili okladu jer smo vani bili prije predviđenog roka. Izlaskom iz Jamara udioš zrak ispunjen ponosom i srećom i dočekuješ borce školice, gledaš ih kako penju. Lako je sa strane promatrati. A ovi naši instruktori koji su stajali na ulazu cijeli dan, svaka im čast. Treba imati za to živaca. Mi smo bili u pokretu cijeli dan, a oni na ulazu dežuraju, sjede „nako“. Za ne daj Bože, a bolje da posla nemaju. Ali sretni su svi, mi koji nismo nigdje zapali i oni, jer su edukaciju napravili kako treba.

Priprema večere na vatri je već tradicionalna stvar, vrijeme je to koje se koristi za retrospektivu dana, instruktori iskazuju svoje zadovoljstvo odradenim i plan za sutra.

Otkrili smo na ovom izletu da nas naši instruktori promatraju kako funkcioniрамo kao tim. I da im je to jako bitno.

A moram reći da smo baš tim. Svatko na svoj način neobičan i zanimljiv i bez puno rasprave dogovaramo sve aktivnosti. Nekako zavičajno odgojene često pogledavamo prema malobrojnim muškim članovima tima u situacijama nedoumice.

Rano jutro sviraju alarmi na mobitelima, u tren se logorom širi miris kave i šuškanje opreme. Ponovo se vježbaju uzlovi, petljanje po njima do iznemoglosti na sve načine. Jer već idući vikend imamo ispit. Koliko su važni nepotrebno je pisati a svi najviše od njih strahujemo.

Marina, naš Krleža među školarcima, mora opet u jamu, jer idući tjedan ne može polagati s nama. S osmijehom i ekipom instruktora odlazi ponovo u Jamar a mi ni ne sumnjamo u uspjeh njenе ekspedicije. Nas ostavlja na ne-

lica naših instruktora, koji već najavljuju daljnje aktivnosti i obvezu.

Dragi instruktori, misli svatko da je vama lako, daj Bože svakome (školarcu) da je ovako!

Posvećeno našim instrukturima: Hrvoje Petričević, Aida Barišić, Teo Barišić, Ana Mijić, Jure Šarić, Mario Gverić, Antonija Viljac, Leonardo Grubelić, Antonija Mihaljević, Mario Blatančić, Dražena Berović...

TJEDAN 5. (za vas uprizorila Marija Parać)

Jedna jama tamo negdi
Dragi speleo dnevničić,
Došao je 5. vikend našeg druženja, a
ujedno i zadnji. Subota ujutru je. Robi

dolazi autom po mene, a unutra su već mali Ante i doktor'ca Matilda. Krećemo udarno sa tehnol playlistom, vanka pada kišurina, a mi ka da se vraćamo iz vanka sa podočnjacima do kolina, veseli i pričljivi. Vozimo se do Vrlike 2 na sat jer nam pada snig vanka i magle nam se stakla. Idealno vrime za borač u prirodi! Dolazimo do znane nam kafane di nas čeka ostatak ekipe. Kupuju se zadnje sitnice u dučanu i pekari, sidamo na kavu. Uvik mi prode kroz glavu kako jednoj konobarici padne mrak na oči kad nas 30 ušeta u gojzama i svaki bi kavu vakvu, kavu nakvu. Evo ih opet... Došli su... Vrag sriču. Ovaj put nas je počastio svojim mudrostima i jedan barba upitnog mentalnog zdravlja i rekao: „pustite dicu po šumi da lete!“ referirajući se na nas školarce. Super savjet za buduće speleologe pripravnike. Neka ide život!

Do pećine ima još po ure vožnje + 10-ak minuta na noge što nije strašno. Natovarili smo se sa društvenom i

namirili za spuštanje. Unutra je jako lipo. Do sada meni najlipša. Nije da sam bila u puno njih hehe. Bilo je puno stalaktita, stalagmita, stalagnata, za-vjesa, kaskadi i ostalih špiljskih ukrasa (ovo nabrajam da ponovim za pismeni). Teklo je i dosta vode, a na nekim mistima bilo je blata do kolina. I krećemo polako. Onaj prvi momenat kad pogledaš dolje nije ti svejedno, ali drugi bude ok. Moja učiteljica i vjerna pratiljka bila je Tunja. Provalčimo se, prikopčavamo i napredujemo. Vlada zdrava zabejancija među ekipom. Neću navoditi bisere, neki nisu prikladni za ovako ozbiljan osvrt, a neki se ne mogu ni ponoviti jer su bili momentalni, spontani. Speleo-terapija u punom smislu riječi. Dolazimo do suženja di se ka mali hrčci provlačimo i ispadamo na drugu stranu. Tamo je bila kraj. Ajmo sad nazad. Prošlo je puno sati već, ali izgubili smo pojma o vrimenu. Dušu i tilo nam grije pomisao da nas čeka lipi gulaš kad izademo koji su nam navarili naša Anka, Sanja, Božo i Eugen. Da nema njih ne bi nam sve nutritivne (ali i druge) potrobe bile ispunjene. Fala im <3 Nakon skoro 12h valjanja u blatu i glibu, izašli smo. Krepani i gladni ne zadržavamo se puno u čakuli, nego svako gleda u svoj pijat gulaša. A gulaš 6 jezika govori, 3 dijalekta i još nabada par. Nema nam vatrice. Samo jedna pivica (dz rakićice, nepristojno je ne probati kad ti neko nudi domaću) i laku noć.

Sviće novi dan. Nedjelja. Barem tako kažu. Zvone alarmi. A ti ne znaš je li podne ili ponoć. Nismo još evoluirali ka naši prijatelji šišmiši. Neko dobačuje: „Di čete kad je mrak još?“ Idemo prvo nešto marendati i popiti kavu. Gastro osobljje se čak bacilo na friganje pispalja. Nije nam loše.

Danas je dan rezerviran za ispitivanje uzlova. Podili su nas u grupe i svako je otisna na svoju stranu. Nema se što puno reći, tribo znati zavezati čvor, koje su mu prednosti i mane i di ga koristimo. Nazdravljamo. Vraćaju se instruktori sa konzultacijom i priopćavaju nam vijesti o prolasku/ne prolasku. Plus još nekoliko pametnih riči. Uozbiljili smo se cili. Posli toga Teo nam demonstrira prusiciranje i Sv. Bernarda, a Jure i Gverić još neke tehnike samospašavanja. Kupimo opremu i izlazimo na danje svitlo. Lipi je dan skroz, dere bura. Pridjelavamo i preslažemo užeta u transportne torbe, brojimo karabinere i gurtne. Let's go idemo u Vrliku na zasluzenu pivu! Baš smo dobra ekipa... Obrazi su mi utrnili od smijanja ovaj vikend.

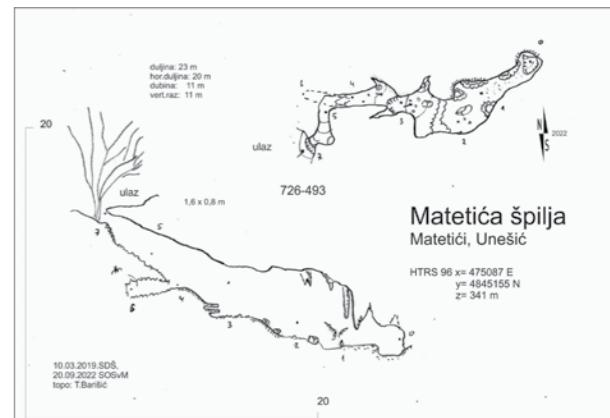
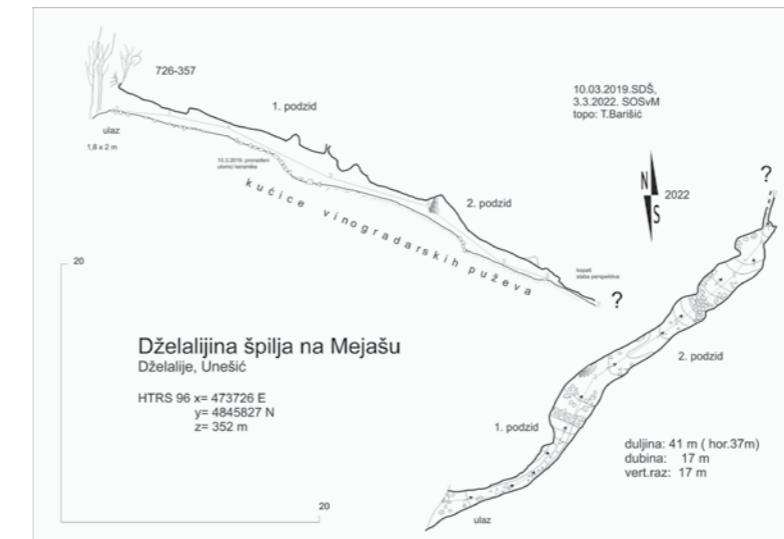
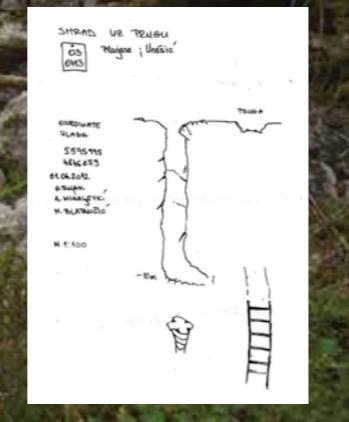
Instruktori: Hrvoje, Aida, Teo, Jure, Ana, Viljac (Tunja), Leo, Gverić Logistika: Anka, Sanja, Eugen i Božo Školarci: Doda, Josipa, Luce, Marina, Matilda, Miro, Natali, Nela, Robi, Ante & ja.

Unešić je uobičajeno mjesto gdje se pije jutarnja kava na putu za odredište terenske vježbe četvrtog tjedna speleološke škole. Nekako, skoro svake godine dogodi da tamо naletim na svog kolegu iz ratnih vremena Mladežnu Matetiću i onda počne priča kako on zna neku jamu u moju je ulazio kao dijete i da tamо nitko nije bio. Onda ja počnem s pričom o jami u okolini Unešića u kojoj je Girometta pronašao značajne nalaze danilске kulture i nekom drugom o nekom učitelju koji je iz te nekropole izvukao lubanje i donio ih u lokalnu školu za edukacijske svrhe i kako bih htio naći tu jamu i nacrtati je kako spada, a pokraj nje bi trebala biti jedna uža manja. Bilo kako bilo u jednom od takvih izleta kako ih kod nas u kući nazivamo mojim „izletom u prirodu“ početkom veljače ove godine se nalazim s Mladenom koji me vodi do malog ulaza nedaleko od ceste Unešić - Drniš, odmah iza Unešića. Pokazujem mu Rađinu pločicu na ulazu i on se čudi kako nije čuo da je netko bio u jami. Špilja je tako dobila ime po najblizim kućama i ogradama Matetića.

Wikispecies:
Tonći Rađa,
Croatian cave
biologist and en-
tomologist. Spe-
leological Society
“Špiljar”, 21000
Split, Croatia.,
više nekom dru-
gom prilikom

Prateći Rađine objave na Facebooku znao sam da su u blizini još dva objekta koja je Speleološko društvo Špiljar istraživalo u ožujku 2019. Srećom je netko, pametno na stranice Zavoda za zaštitu okoliša i prirode Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja, aplikacije za georeferenciranje Georef ubacio sloj Hrvatske Osnovne Karte pa su na njoj vidljive lokacije Dželalijine golubinke i Dželalijine špilje na Mejašu pa sam se već početkom ožujka zaputio do Dželalijine špilje na Mejašu i pomalo trudeći se ponoviti tehniku

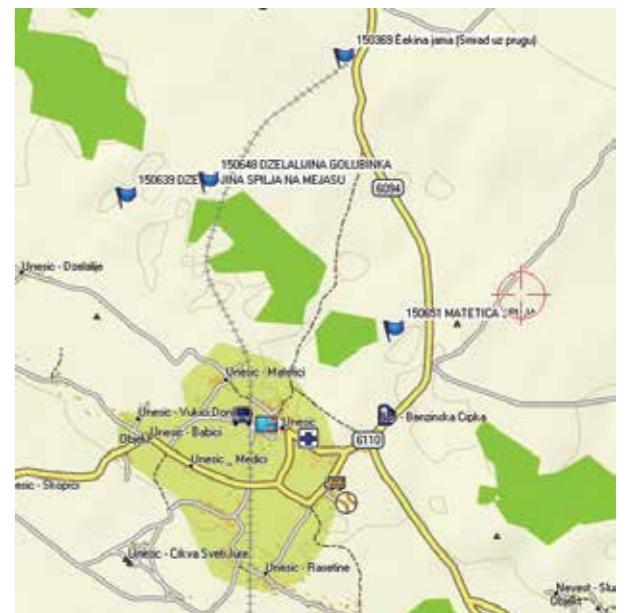
Objave i odlomci komunikacije sa Tonćem:

DŽELALIJINA ŠPILJA NA MEJAŠU, Unešić, Pločica: 726-0357

Ekipa: Ana Buklijaš, Ivana Buklijaš, Jelena Katušić, Robert Nožina, Tonći Rađa

Na povratku iz jame, obišli smo 30-ak m dugačku, suhu špilju ... špilja će sigurno biti zanimljivo arheološko nalazište, jer je negdje po sredini kanala, velika hrpa tj. sloj kućica puževa i po koji komadić crne keramike ... eto "Kaj su jeli naši stari!"

U međuvremenu su Mihovilci načrtni načrt Jame u Banovom dolcu kod Ljubitovice. Zvali smo Tonća i naravno da je bio i tamo još u vrijeme kad je izaša iz Mosora, a to je bilo stvarno davno.

KRATKO,

ALI SLATKO

Bilić svojim društvenim karakterom za stol privuče gospodu koja će nam ostati u sjećanju sa savjetom za sretan brak: „svaki dan litra travarice“

S iščekivanjem idućeg poziva za jama- renje lijepi pozdrav svima, posebno školarcima uz poruku „nismo više dica, sad smo ljudi“

Što? Idemo na speleo izlet, jee jee je! Tko? Jelena, Jan, Tome, Hrvoje, Bilić, Gverić te Doris i ja kao jedine školarke. Gdje? Dželalijina golubinka

Gverić s „dva i“ piše da se nalazimo u 9h u cafée bar Nina na Horsebacku. Dok guglam obližnje konjske klubove po županiji, uvidam lagano Gverićev „istančan“ smisao za humor i zapućujem se prema Konjevratima, je l'. HA HA

Lokacija: Dželalijina golubinka Pločica br.0726 0436

Dolazimo u selo Unešić, zaseok Džela- lije gdje nas čeka dobri čovik Nediljko Dželalija zvani Đedo, Tomin prijatelj koji nas vodi na lokaciju koju smo jedva pronašli jer je sve obrasio i sakrilo put.

Jama se nalazi uz željezničku prugu Drniš-Unešić, 200m prije stanice Unešić s desne strane i 100 m od pruge.

Jama golubinka ima svoju priču naravno, a ide ovako;

Ne tako davno, dica, a danas veliki ljudi igrali su se u njoj tako što bi spuštili jedno drugo unutra s užetom i skupljali bi golubove koje bi potom nosili u selo trampiti za nešto njima dobro. Legenda kaže da se danas još uvi- jek čuju zvukovi golubova iz jame. Zamišljam neku zločestu djecu kako se spuštaju užetom u jamu, te priznajem da sam ja u selu imala takvu jamu vjerojatno bi i ja bila jedno od te zločestih djece. Gverić ide opremiti jamu, dok se mi lagano sunčamo na kamenu i provjera- vamo opremu da vidimo jesmo li zabo-

ravili što čemu služi, jer ipak je ovo Doris i meni prvi speleo izlet nakon škole. Zasidile se damice na kamenu i suncu dok Hrvoje pita jesmo li spremne, Doris i ja se zbunjeno gledamo jer nam nitko (Hrvoje) nije rekao da se spremimo i kad uopće da se spremimo za ulazak.

Govori nam pa niste dica više, sad ste ljudi, ne tribam vam više govoriti što i kad da radite. Eh.

Lipo je to Gverić nama pripremio, gelender, sidrište jedno, drugo, treće, stablo, leptir, ma sve je tu.

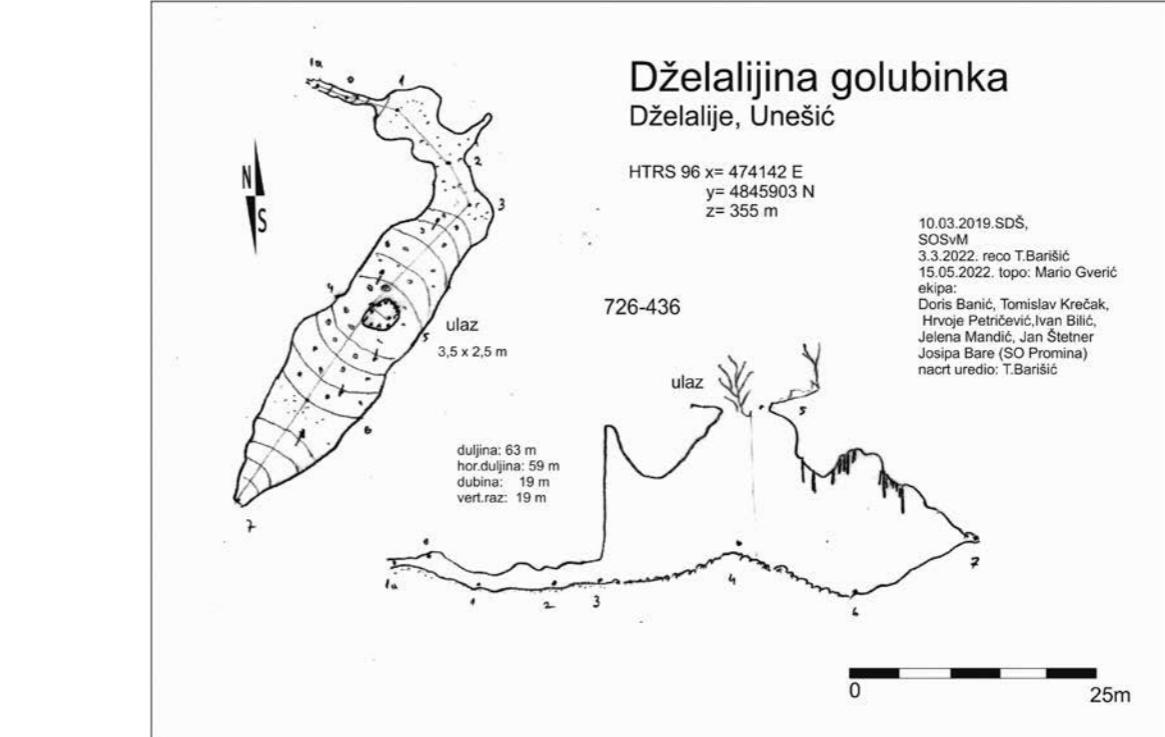
Lagano smo se svi spustili u jamu i krenuli u akciju.

Zadatak crtanja jame dobili su Jelena kao glavna crtačica jame s najboljom asistencijom Doris, te Hrvoje asistent asistentice.

Zadatak istraživanja tunela iliti rupice dobijem ja, jer sam eto kao najstnitija od svih. Napokon mi se u životu isplatio biti predzadnja u redu na satu tjelesnog.

Cilj: upuzati u tunel i vidjeti je l' vodi ikuda. Morala sam malo isklesati čekićem ulaz, jer eto ipak nisam toliko mala. Dobro, dobro, Gverić većinu toga razbijja i očisti mi put.

A što reći, unutra je usko i blatinjavo, malo sam se najela bubica i blata dok smo izmjerili nekih 6 m do novog su-

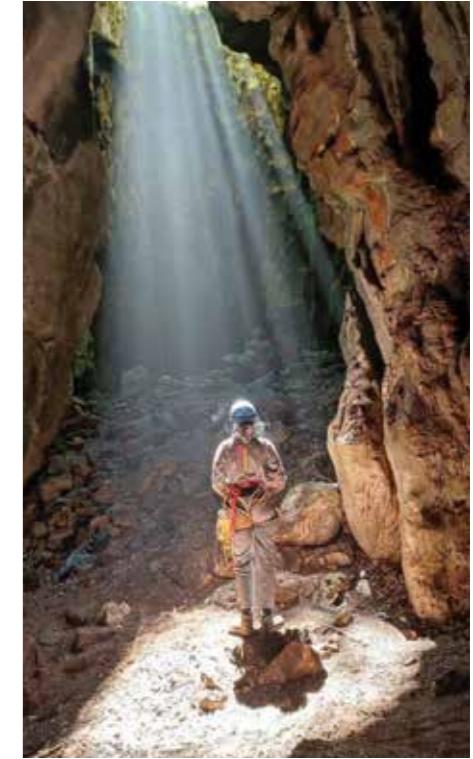

Objave i odlomci komunikacije sa Tonćem:

DŽELALIJINA GOLUBINKA, Unešić,
Pločica: 726-0436
10.3.2019.

Ekipa: Ana Buklijaš, Ivana
Buklijaš, Jelena Katišić,
Robert Nožina, Tonći
Rađa

MISLIN, da smo Silvio Le-
gović-Kawasaki i ja nekad
u prapovijesti istražili ovu
jamu ... MISLIN da sam je
isto tako, tko-zna-kad s
ekipom SOM.a ili SDŠ.a,
ponovo istražia ... ZNAN
da san je danas po treći
put istražia ... NE ZNAN
koliko će još puta morat
ići u nju bubolovit ... Očito
mi je suđena!

ženja koje bi se dalo isto kladivom razbiti, ali to ostavljamo za drugi put kaže Gverić.

Ekipa vrijednih crtača mjeri jamu dok mi ostali bauljamo okolo i divimo se ljestvama Dželalinije golubinke.

Jama narcvana i vrijeme je za polazak, lagano se penjem dok pogledom pratim svaki detalj i već tad jedva čekam vratiti se. Dok mi na površini upijamo sunčeve zrake i jedemo Janove kekse,

Bilić otkriva novu vrstu buba, a vridna naša Jelena rasprema jamu kao velika.

Starija generacija speleo školaraca moram reći nije loša, ali imam malu kritiku na njihove instruktore, ljudi moji pa

oni ne znaju osnovne pojmove poput Žlinge, ručne, papučice, rupice, male rupice.. krste se dok nas slušaju, i pitaju je l' mi to o auto pričamo ili speleo spravicom, ali bez brige sve sam ja to njima objasnila.

Na pivo idemo u Unešić u već poznati kafić i lagano prebiremo razne ozbiljne teme.

Kolega Jan Zagrebački Dalmatinac inače traži kuću u zaledu, pa ako tko zna nek se javi.

Bilić svojim društvenim karakterom za stol privuče gospodu koja će nam ostati u sjećanju sa savjetom za sretan brak: „svaki dan litra travarice“

Hajmo malo biti ozbiljni i reći da jama ima oko 80m sveukupne duljine, ula- zne vertikale 18 m, veliki široki ulaz u sjeni od stabala. Nestvarno lijep prizor dok ulaziš, mjesecjev krajolik sa špiljskim ukrasima unutar jame.

Kao što naslov kaže kratko, ali slatko, tako je i golubinka mala, ali lijepa.

Također i naš izlet koji je umjesto 3 pla- nirane jame ostao na ovoj jednoj (jer je Hrvoje imao janjetinu za ručak) bio kratak, ali sladak.

S iščekivanjem idućeg poziva za jama- renje lijepi pozdrav svima, posebno školarcima uz poruku „nismo više dica, sad smo ljudi“

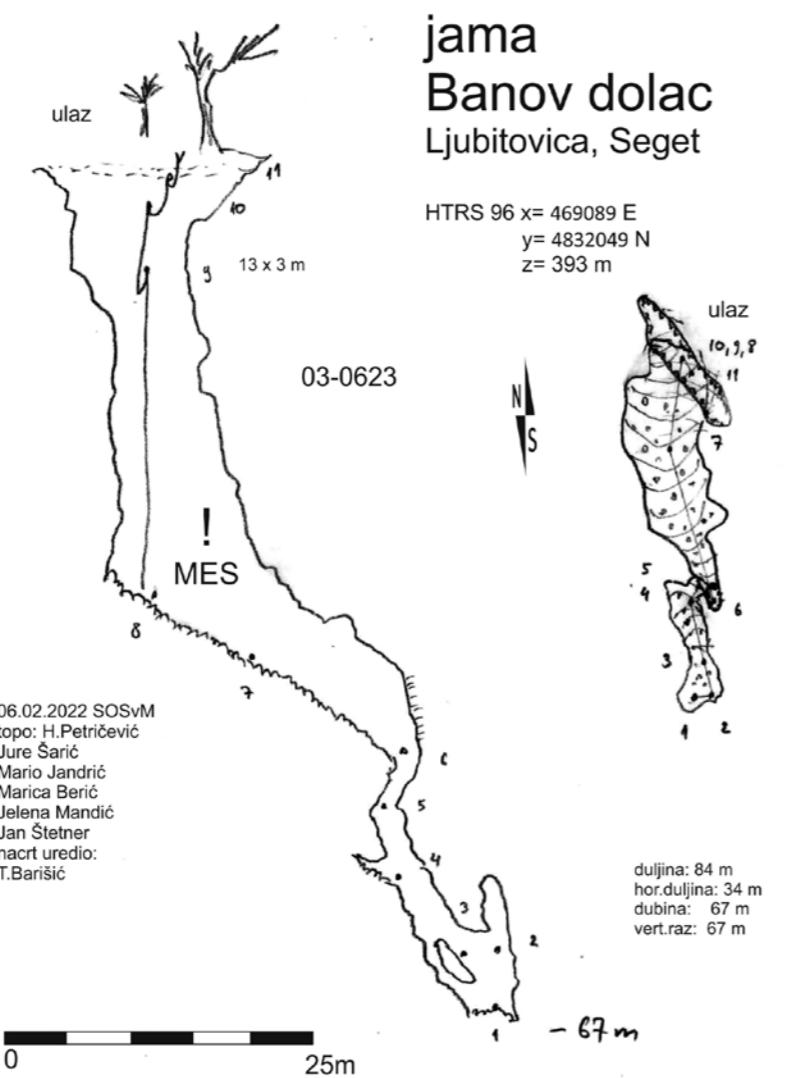
JAMA BANOV DOLAC U VILJCIMA - LJUBITOVICA

6.2.2022.

MARICA

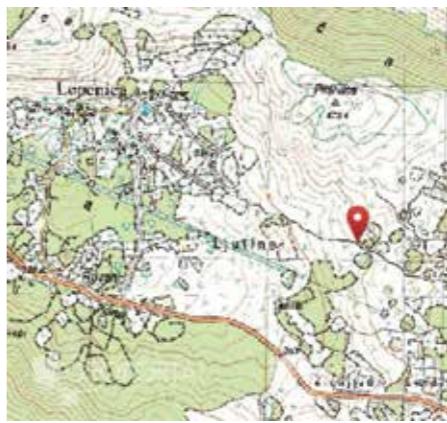
BERIĆ

Nakon najave da će nas u istraživanje ići samo 3 na čelu s Hrvjem, ekipi se u zadnji čas pridružuje još 3, pa nas ipak ide solidna ekipa : Hrvoje, Jure, Mario, Jelena, naš novi član Jan i ja. Ulagnu vertikalu postavlja Jure, koji se zatim odmah vraća jer mora otici ranije. Ulagnu vertikalu sa poširokog otvora silazi 10-tak m uz stijenu, a zatim dobro 20-tak m prevjesa. Na ulagnoj vertikali Jure je našao jedan stari fiks, pa je tu netko očito prije ulazio, ali jama nema pločice, a koliko nam je poznato ni nacrt. Dvorana do koje smo sišli je pokrivena strmim siparom - po kazivanju mještana tu su nekad pastiri zarušili obližnji suhozid. Inače, jama je jedna od čišćih, u njoj je tek nekoliko komada plastičnog otpada (2 kante, 2 šlape, 1 vreća - koliko sam uspila izbrojiti) i nešto željezarije - opet, kako kažu domaći, to je vjerovatno zato jer je na privatnoj parceli. U dnu dvorane uski okomiti kanal

Objave i odlomci komunikacije sa Tonćem:

BANOV DOLAC, Ljubitovica
Bio sam na ulazu ... te godine nisam bio u SOM.u ... Dane Krstulovic, Robi, Pipi itd su bili ... Bice dao naziv radi opasne bombe ... Malo san izmisla Ljubitovicu i neku drugu vukojebinu ... nema tamo bas objekata ... Je. U vertikali je smrdilo po nekom amoniju, a ja san prečka u stranu jer se nisan tia spustit u taj smrad. Ti si naravno posli raskopa u tom smeću te bombetine...Evo me Dane podsjeća da san i ja posli bio .. ne sican se ... tj misan je s jednon drugon jamon ili je vodin pod drugin imenon.

A na izlazu iz jame nas čeka ekipa fantastičnih mještana, koji su mi prije pokazali jamu, ujutro nam autom dopremili opremu do nje i na kraju nam napekli mesa i pripremili kraljevsku večeru

nudi perspektivu za dalje, pa se Hrvoje provlači i postavlja, a Mario i ja idemo za njim. Sišli smo još 30-tak m do kružnog kanala sa muljevitim dnem, od koga dalje u dubinu vodi uski kanalić promjera oko 30 cm, neperspektivan za dalje napredovanje. Na povratku

Hrvoje crta, ja sam mu mjerna točka, a Mario rasprema.
A na izlazu iz jame nas čeka ekipa fantastičnih mještana, koji su mi prije pokazali jamu, ujutro nam autom dopremili opremu do nje i na kraju nam napekli mesa i pripremili kraljevsku večeru.
Ovim putem posebno zahvaljujemo na kraljevskom tretmanu, ekipa baš se bilo divno družiti s vama, doći ćemo mi u istraživanje opet.

Speleokamp Tomislavgrad 01.-04.09. 2022.

Fantastičan kamp u organizaciji fantastične ekipe Speleološkog društva Mijatovi dvori, kojemu je prisustvovao 50-tak speleologa i znanstvenika iz BIH, RH, Slovenije, Italije, Engleske, Španjolske, Litve, Amerike, ... fantastičan kamp u organizaciji fantastične ekipe Speleološkog društva Mijatovi dvori, kojemu je prisustvovao 50-tak speleologa i znanstvenika iz BIH, RH, Slovenije, Italije, Engleske, Španjolske, Litve, Amerike, ... a imalo se zblijala šta i viditi: područje oko Tomislavgrada obiluje bogastvom od preko 200 dosad otkrivenih jama i špilja, među kojima je izuzetna špilja Dahna, najbogatije svjetsko nalazište kostiju špiljskog medvjeda

nije se tu samo mirilo i crtalo jame, nego su usput provodena i brojna istraživanja svih vrsta : od arheologije, do biologije, paleontologije, mikologije, ... pa smo se imali izuzetnu priliku upoznati i družiti s četom znanstvenika i stručnjaka iz raznih područja
u pauzama od jamarenja se bome dobro feštalo, a i zabavljalo vježbajući gađati lukom i strijelom, pa sirkom (ne bi virovali koliko je i jedno i drugo teško)...

a na kraju nas je tajnik društva arheolog Štipan počastio stručno vođenim obilaskom gradskog muzeja i posjetom najvećoj i najljepšoj slici Vlahe Bukovca "Isus prijatelj malenih", koja se kao izuzetno kulturno blago čuva u gradskoj crkvi
šta reći na ovo sve, nego hvala od srca izuzetnim domaćinima na čelu s g. Josipom Markovićem i g. Mirkom Šarcem
i ko bog da svakako smo opet tu i dogodine. (Marica Berić)

18. SVJETSKI SPELEOLOŠKI KONGRES, SAVOIE - MONT BLANC

24.-31.07.2022

Kad se netko bavi nečim što voli, onda tu uvijek postoji i ona skrivena želja za biti što bolji u tome. Još ako se pri tome promovira svoj klub, grad i do-

movina užitak postaje to većim. Pruzila se tako prilika da se naš Mihovil, Šibenik i Hrvatska nađu po drugi put na popisu sažetaka i usmenih predavanja na najprestižnijem svjetskom speleoškom skupu zahvaljujući predobrim rezultatima speloloških istraživanja Crnogačkog masiva. Nije baš da se takva prilika nudi prečesto jer Kongresi se odvijaju svake četvrte godine, a ovaj je kao i brojna druga događanja odgođen od prošle godine. Kako je zadnji bio u Sidneyu, 2017., tako je prošlo i devet godina od zadnjeg takvog skupa na europskom tlu.

18. Svjetski međunarodni speleoški kongres u organizaciji UIS (Union Internationale de Spéléologie) je održan od 24. do 31. srpnja 2022. u Poslovnom parku Savoie Tehnolac u Le Bourget-du-Lac, u Francuskoj, na južnoj obali jezera Bourget. Iz Mihovila smo krenuli u standardnom sastavu Aida, Ana Jure i ja. Zahvaljujući činjenici da Aida predstavlja Hrvatsku (vicedelegat za RH) na Generalnoj skupštini, da ćemo prezentirati rezultate istraživanja KS HPS, kao i korištenje JSC kao velikog poligona za tečajevе i vježbe speleospašavanja HGSS te da

Pružila se tako prilika da se naš Mihovil, Šibenik i Hrvatska nađu po drugi put na popisu sažetaka i usmenih predavanja na najprestižnijem svjetskom speleoškom skupu

ćemo se uključiti u rad Komisije za speleospašavanje UIS-a pokriveni su nam troškovi kootizacija i putni troškovi uz korištenje službenog vozila HGSS-a. Sve u svemu ..... ostaje više đengi za pivu.

Krenuli smo dan i po ranije nego li je Aida trebala prisustvovati prvom dijelu skupštine, s namjerom da se provučemo kroz tunel pod Mt. Blancom i posjetimo Chamonix. Nakon prvih 900km zaspali smo dva - tri sata negdje na cestovnom odmorištu iz Milana kako bi poništili osjećaj neprospavane noći i dočekali svitanje i radosti lijepih pogleda kako se približavamo Alpama.

Courmayeur

Prizori su postajali sve raskošniji i onda smo sasvim intuitivno odlučili iskrcaći

lijepo usklađenim nizovima lijepo održavanih i uređenih, cvijećem ukrašenih kuća, sve redom pokrivenih tankim kamenim pločama. U tjesnim ulicama srednjovjekovne jezgre grada Ana je brzo među poznatim brendovima našla planinarske hlače kakve je uvijek htjela, još je ispalo znatno jeftinije nego doma. Nas su oduševile ogromne crno - bijele fotografije iz rane povijesti talijanskog alpinizma i života u mjestu prije više od jednog stoljeća. Primjetili smo i da je Stanica planinarskih vodiča mnogostruko veća od policijske. I kava je bila dobra kao i svugdje u Italiji.

Chamonix

Krenuli smo dalje, pazili da ne prijedemo brzinu kroz tunel u kome vladaju strogi uvjeti nakon što je požar odnio

pa je nebo iznad grada puno šarenih letjelica. Imali smo sreće. Nije bilo maglovite, oblačne „kape“ na vrhovima pa smo sretni i zadovoljno upijamo čuvstveni spektakl koji nam se nudi i brzo zaključujemo da je srce puno i da se već isplatio putovanji.

Savoie Tehnolac
U prostoru nalik na naš zagrebački velenjam pronalazimo zgradu u kojoj je registracija. U platnenoj vrećici materijala za kongres, miris novih knjiga, nova prigodna, kongresu posvećena Spelunca što sažima rezultate francuske speleologije u zadnjih dvadesetak godina, prava poslastica. Naši šatori su smješteni na travnjaku uz nogometno igralište. Negdje vani u neuglednom restoranu uz obalu jezera žvačemo jedva odleđenu skupu pizzu s još skupljim pivom i zaključujemo da to neće ići. U trgovackom centru pronalazimo još hladne pive i leda koju ispajamo kod šatora. Preko igrališta vidimo nešto kao kantinu i dimeći roštilj pa doznajemo da to radi iza nogometnog treninga. Pivo se služi u plastičnim kanticama od litre, a zalogaj dobrih roštiljki ublažava

se i drmnuti prvu jutarnju kavu pred ulazom u poznati tunel. Bolji poznavaoči znaju da se radi o Courmayeuru, slikovitom talijanskom gradiću sa par tisuća stanovnika, poznatom mondenom skijalištu koje služi kao baza planinarskih uspona na sve strane oko mjesta. Prvi dio uspona se može proći sa nekoliko žičara, pa nastaviti odmah u visokogorskim uvjetima. Talijani znaju kako brinuti o vrijednim stvarima, pa tako i neprocjenjivim vrijednim pejsažima strmih alpskih obronaka, klisure, ledenjaka i brzih bujičnih potoka sa

brojne živote. S francuske strane već je bila duga kolona vozila na putu na godišnje odmore prema Mediteranu. Courmayeur je možda i ljepši od Chamonixa, ali tu se iz grada, sa štekata na suncu pruža nesmetani pogled na masiv i sam vrh Mt. Blanc (4.810 m). Dolina je šira, zgrade su nekoliko katova veće, pravi hoteli, raskošniji spomenici na trgovima, isto uredno, puno cvijeća. Našli smo veliku pivu u pivnici za 6 eura što se kasnije pokazalo da nije ni posebno skupo za Francusku. I tu žičare na sve strane. Gore idu paraglajderi

posljedice prehrane u restoranu. Tu se našao jedan od glavnih organizatora i obećao još bolju pivu u speleobaru kad se otvori.

Nakon službenog otvaranja i svečanog podizanja zastave u nedjelju 24. srpnja, je održana i prva generalna skupština UIS-a. Aida je združno branila boje Hrvatske protiv bune srpske delegacije u vezi suspenzije Rusije u članstvu UIS-a zbog rata u Ukrajini. Mi smo za to vrijeme pronašli neku plažicu uz jezero u kojoj se nalazilo niz manje i veće djece sa buvelima i valjda učilo plivati. S obzirom da su vodi trčkarali i plivali psi mislili smo da je pasja plaža dok kasnije nismo vidjeli precrtanog psa na nekom znaku. Preko mulja se nakon 400m dode do čistog ravnog pijeska metar i po dubine. S obzirom na vrućine koje su vladale ovo je ubrzo postalo moje mjesto meditacije, mira i skidanja znoja kroz nekoliko budućih dana. Tijekom popodneva su počeli stizati drugi sunarodnjaci u raznim vozilima; od kombija HPŠ-a, drugog malog HGSS auta, avionim do malih osobnih auta, a neki su bili u okolini već ranije. Malo-pomalo skupilo nas se tridesetak.

U ponедjeljak se započelo sa prvim prezentacijama pa je D. Grožić prezentirao primjenu LIDAR tehnologije u speleološkim istraživanjima Plitvičkih jezera. Tijekom popodneva je održan simpozij speleospašavanja koji su pratili prisutni HGSS-ovci, a na kraju je dana podrška madarskom predstavniku Gyuli Hegedusu za postupak reorganizacije Komisije za speleospašavanje UIS čime je izabran za njezinog novog predsjednika.

Food Trucks

U restoran sa zvaničnom prehranom na bonove nismo išli. Za takve poput nas i one kojima je obrok nedostatan organizator je dovukao dva kamiona za uličnu prehranu. Onaj kojeg smo mi koristili je imao pravu krušnu peć pa su i pizze bile prilično ukusne, no mi bi najčešće naručili dva dvostruka hamburgera što je uz bogate i ukusne priloge bilo dovoljno za sve četvero. Za ostalo smo se snašli u trgovackom centru; pečena kokoš i dosta izvrsnih povoljnijih najrazličitijih sireva.

U utorak je V. Butorac prezentirala Mornogenezu krškog sustava Crnopačkog masiva, dok je F. Šarc, koji je inače na pečalbi u Postojkoj jami u Sloveniji opisao prvu pojavu minerala cattite u špiljama. M. Garašić je predstavio Međunarodne edukacijske speleološke ekspedicije dok su na simpoziju Krša, baštine i resursa prezentirana tema Azurnog sunca u UNESCO-vom Geoparku Vis. Po završetku predavanja održana je mala proslava 30-te godišnjice Europske speleološke federacije (FSE) na kojoj su predstavljeni mladi speleolozi iz evropskih zemalja koji su do-

Dino, Maja i naš Jure su se iskušali u prolazjenju velikog speleološkog poligona na prigodnoj speleološkoj olimpijadi. Jure je dekonstruirao cijevni poligon za provlačenje

bili stipendiju za sudjelovanje na UIS-ovom kongresu u sklopu potpore FSE mladim naraštajima. Među njima je i naš Lukas Grbac Lacković. Pri dodijeli nagrada u raznim kategorijama naša Slavenka Baković iz SO PDS Velebit iz Zagreba je izrađenim predmetom od keramike osvojila prvo mjesto u kategoriji umjetničkih uradaka.

Lyon

U srijedu je bio slobodan dan za izlete, pa su naši penjali na okolnim sportskim penjalištima, posjetili neke špilje iz bogate izletničke ponude, obližnje Chambery i Aix Les Bains sa krasnom srednjovjekovnim jezgrama dok smo se mi odlučili za posjet Lyonu. Ja sam bio među najdosadnijima i njurgao da odemo do Pariza superbrzim vlakom

koji bi nas od Lyona do centra Pariza dovukao za sat i pol. Srećom, nisu me poslušali, pa sam ostao iznenaden mostovima gradskih ulica preko zelenih alpskih rijeka Rhone i Saone. Oduševljenje je postajalo sve veće penjanjem na uzvišenje i izbijanjem na rimski amfiteatar i kazalište. Spustili smo se ponovo u srednjovjekovnu jezgru, dobro jeli u nekom libanonskom restoranu, napili se „Bla-Bla“ pive u nekom pubu i preko fantastičnih trgova sa bogatim fontanama se vratili preko obje rijeke do kombija. Gradska jezgra je upisana u popis UNESCO-ve svjetske baštine.

U četvrtak su predstavljena speleološka istraživanja u jami Nedam, a ja sam prevrto stotinjak slajdova crnopačkih avantura u 20-tak minuta. Dino, Maja i naš Jure su se iskušali u prolazjenju velikog speleološkog poligona na prigodnoj speleološkoj olimpijadi. Jure je dekonstruirao cijevni poligon za provlačenje. U subotnje jutro sam sa N. Šuicom odradio generalnu skupštinu Europske speleološke federacije, a navečer je slijedila grupna fotografija i službena gala večera koja se uz odličnu muziku i ples produžila do kasnih sati. Između predavanja mogli su se posjetiti brojne izložbe sa speleološkom tematikom, projekcije filmova i 3d fotografije, te mogla kupiti speleološka literatura, oprema i suveniri na brojnim standovima, pa tako i onom Hrvatskog speleološkog saveza.

Veliki crveni cirkuski šator Za centralnu točku kongresa je podignut veliki crveni cirkuski šator sa četiri tornja što je cijelom događaju dalo onaj simpatični francuski štih. U šatoru i livadi oko njega su održavale masovni eventi, neka sportska takmičenja, koncerti, proglašenja pobjednika foto i video takmičenja, točeno pivo i vino. Žive je muzike je bilo svakog dana. Organizator se potrudio da sa modernim fusion plehanim orkestarama, rock bandom, gipsy jazz orkestrom i brojnim DJ-ima zabavi okupljene speleologe do ponoći svaki radni dan kongresa.

Koliko je velika organizacija takvog događaja treba razmisliti o stotinama metara stolova, stolica, tisućama staklenih čaša, komada pribora za jelo i simpatičnoj utrci desetina članova staffa pod tradicionalnim francuskim šeširicima, koji su se na gala večeri za sve prisutne potrudili servirati nekoliko slijedova hrane svakom speleologu i zato organizatoru treba skinuti kapu do poda.

U nedjelju je A. Barišić sudjelovala na drugoj Generalnoj skupštini UIS-a nakon koje je vodstvo Svetskog speleološkog saveza preuzeila Slovenka Nadja Zupan Hajna dok je naš Mladen Garašić postao njegov blagajnik. Odlazak ko odlazak ..... vožnja ..... kolone vozila prema moru ..... 1200km do kuće.

15. SKUP ECRA, RUDICE, ČEŠKA, 29.9.-2.10.2022.

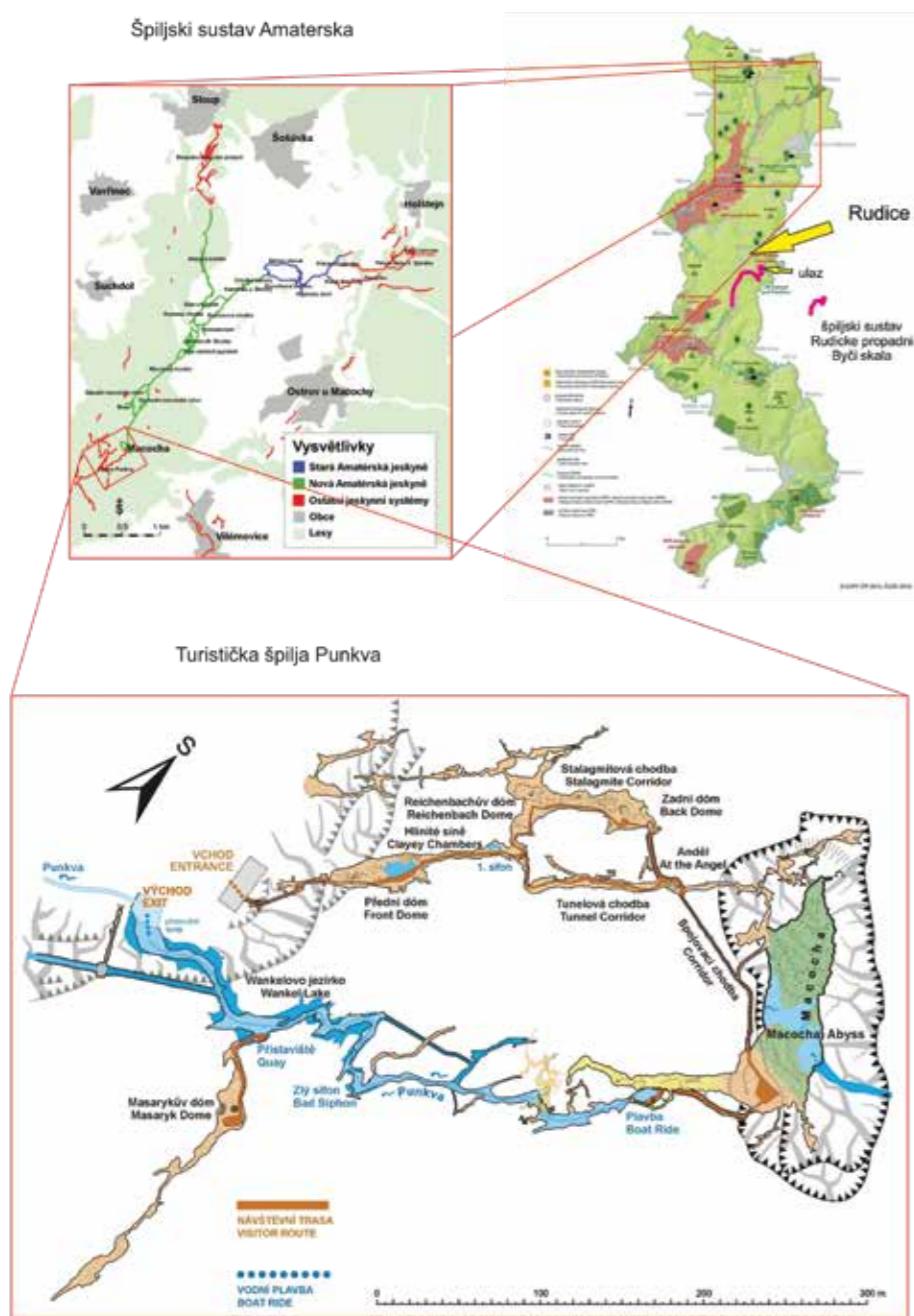
Kolega se zaglavio u slapu i dobro pothladio pa su ga bez upotrebe nosila odgławili i izvukli na površinu

U povratku kroz vodenim dio turističke staze kroz Punkvu, negdje pred sami izlaz čamci staju na mjestu za prihvati i onda se još malo prošetate kroz lijepo zasigani suhi slijepi odvojak do raskošne dvorane nazvane Masarykov Dom. Voditelj umjesto da priča pusti neku nasimljenu muziku i ljubazni glas profesionalne naratorice gdje vam kaže da si u toj dvorani posjetioci obećaju da će ponovo doći u Punkvu.

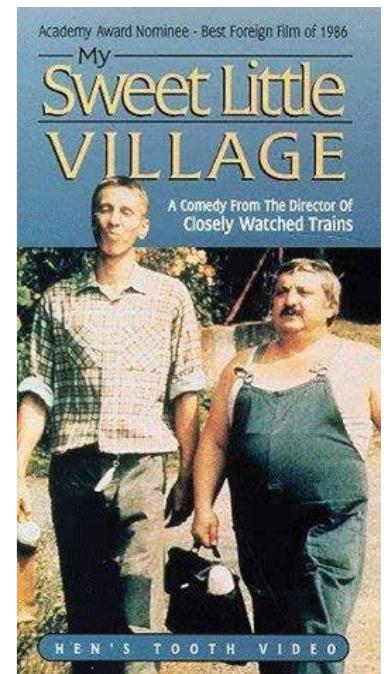
..... i eto nas. drugi put
Prvi put je to bilo 2013 za vrijeme održavanja 16. kongresa UIS u Brnu. Ovaj put smo tu sa mnoštvom prijatelja speleospašavatelja iz ECRA-e (European Cave Rescue Association). ECRA ove godine slavi 10 godina postojanja i o njoj je dosta pisano u prošlom Helopu. Kako se to događa Česi ove godine slave 40 godina svoje speleospasilačke službe pa je tako ovogodišnji skup ECRA-e održan u srcu speleoloških načatraktivnijeg dijela Češke. U svojoj promociji su često isticali da garantiraju dobro i jeftino pivo i to je bio argument kojeg medju speleolozima nije jedna druga lobirajuća skupina nije mogla srušiti.
Tako smo se u četvrtak koju minutu izaponoći našli u Rudicama, malom mje-

i špiljskog sustava Rudickog ponora - Byči skala 13km. Turistička atrakcija Punkva je sigurno najzabavniji dio priče jer se nakon ulaska u suhi dio špilje prolazi bogato zasiganim dijelovima i izlazi u ogromnu dvoranu visine 170m nastalu kolapsom stropa. Ova ogromna vrtača se naziva Macocha ili po hrvatski mačeha i ime je dobila po legendi u kojoj je zločesta mačeha bacila dječačića koji je kasnije preživio i seljanim ispričao što mu se dogodilo pa ju je slijedila sudbina koju je namijenila dječaku. Na dnu je u malom jezeru ujezeren potok koji se u dva toka preljeva u vodenim dio špilje. Na sjevernoj strani potoka je mali sifon koji vodi u kilometre nastavku ovog velikog sustava. U špiljskom kanalu u nastavku dvorane se uđe u električne čamce kojima se vozi niz vodenim tokom do suhog odvojka prema Masarykovom domu i izlazu iz špilje i jezeru uz zgradu ulaza u špilju. Malo dalje od ulaza je donja stanica žičare gdje se sa dvije gondole može dignuti na gornju postaju i kružnom stazom obići oko ogromnog jamskog ulaza u Macochu, pa čak ispustiti do unutarnjeg vidikovca.

Tu negdje na gornjoj stanci nas je zatekla dojava da se u drugoj špilji - Rudickom ponoru dogodila nezgoda jednom od sudionika skupa. Vratili smo se do Rudica i pješice otišli do ulaza u ponor koji je 15 minuta udaljen od centra mjesta. U zraku je već bio helikopter. Na ulazu smo našli našeg Jaroslava, uredno opremljenog s kacigom na glavi dok su češki spašavatelji prionuli poslu. Ispalo je da bilo ništa ozbiljno. Jedan od gostiju, izraelski kolega se zaglavio u slapu i dobro pothladio pa

su ga bez upotrebe nosila odglavili i izvukli na površinu. Sjeverni dio Rudickog ponora su također posjetile dvije ekipe sudionika skupa i moglo se ući kroz dva ulaza; gornji fosilni i ovaj niži koji je ponuđen kao vrsta podzemnog kanjoninga i spusta po užetima niz slapeve. Dalje po špilji, na dubini od 150m slijedi horizontalni kanal, a i tu treba zاغaziti u vodu što bi se izrazili onako „do jaja“. U domu je otvoren speleo - bar i pivo se tu moglo kupiti u eurima. Svakog sata pristizali su novi speleospašavatelji, poznata lica i atmosfera je dolaskom večeri postala sve toplija. Speleobar je vodila mladost Rudica; veselo društvo među kojima su bila djeca lokalnih speleospašavatelja i vatrogasaca. Ovaj dio doma su preuređili za potrebe ovog skupa, a tako dobili i lijepo mjesto za okupljanje. Načelnik mjesa Rudice, koji je istovremeno i pročelnik Češke speleopašava-

Jaroslav je ponosno prikazao speleospašavateljsko oružarstvo i vozilo za prevoz opreme. Pri razgledavanju se zadužila puna krigla iz vatrogasnog frižidera. Mi smo na stijenama na platou iznad Rudickog ponora demonstrirali neke tehnike izvlačenja pri reduciranim uvjetima (iza sifona, mali broj spašavatelja...). U jednom smo trenutku posjetili speleološki muzej na drugom katu vjetrenjače iz 15-tog stoljeća. Ronioći su negdje ronili, medicinari odradili svoju komisiju sve tako nekako do subotne večeri kad su se obilježile obje obljetnice.

Subotnji tulum je krenuo laganim puštanjem muzike, da bi se negdje oko 22 pojavilo lokalno folklorno društvo i to nitko drugi nego ona mladost iz speleobara sa svojim prijateljima u tradicionalnim seoskim nošnjama, pa je krenulo polka, polka i dalje muzika duboko u noć. Naš Jaroslav se u jednom trenutku primio i DJ pulta i nešto veselo miksoao a i pivo je učinilo svoje.

U nedjeljno jutro smo se pozdravili s ekipom, pa nas je Dinko odveo na poprište Bitke tri cara kod Austerlitz, onda smo u avanturističkom duhu neplanirano slušajući navigaciju završili u Slovačkoj da bi se preko neke smješne skele preko Morave prebacili u Austriju i vratili u Zagreb.

Dok u kući na miru prevrćem scene postajem svjestan da smo na nekoliko dana imali prilike uroniti u taj divni češki mentalitet koji je opisan kulnim Menzelovim „Selo moje malo“ i zato još jednom veliko hvala našim domaćinima na tome.

Postajem svjestan da smo na nekoliko dana imali prilike uroniti u taj divni češki mentalitet koji je opisan kulnim Menzelovim „Selo moje malo“

PRIČA O ŠPILJARIMA, VELEBITU, JAMAMA, OSAMA I KIŠI

Speleološka ekspedicija „Srednji Velebit“ u organizaciji Speleološkog kluba Ozren Lukić – SKOL

Ekspedicija „Srednji Velebit“ u organizaciji SKOL-a počela je u subotu, 23.07.2022., a ja sam se na Velebit zaputila u ponedjeljak ujutro. Kako mi je ovo već treći put da se vozam Velebitskim makadama, puno manje se gužvam i relativno brzo pronalazim cestu koja vodi do mjesta logora, Planinarske kuće Sv. Josip. Dolazim do oštećenog dijela makadama koji ne mogu savladati sa svojim koltom, pa se nakon tri bezuspješna pokušaja vraćam nazad do jedne čistine gdje sam odlučila ostaviti auto pa pješke do logora. Taman dok sam vadila stvari iz auta naišao je Vjetar i ponudio prijevoz do logora. Ne može nego tako. U logoru su me dočekala neka lica poznata od lani (Ličko, Janton, Nina) te neka nova lica s kojima sam se odmah sprijateljila: Agata, Dora, Clea, Hrvoje, Vanja, Sikić... Odlazim postaviti šator dok još ima svitla i silazim u kamp. Polako se vraćaju i ostali, sve redom ekipa koju sam već lani upoznala: Zvone, Iggi, Cimi, Karla, Paula... Druženje pa spavanje.

Drugi dan, nakon doručka i kratkog brikinga, raspoređena sam u ekipu koja ide opremiti, istražiti i nacrtati „neki manji“ objekt na Crnom brdu. Budući da nije neka „perspektivna“ jama, ekipa se sastoji od Paule i mene, crtača i mjeraca, Iggija opremača i Tune raspremača. Došli smo na Crno brdo, pronašli smo objekt, podijelili posao i krenuli opremati. Iggi, koji je prije ovog opremio samo jedan objekt cca 17 m, želi biti siguran pa stalno nešto provjeravamo i kako smo usporeni. Nitko od nas nema velikog iskustva ni u čemu, ali možemo mi to, to je samo 30-ak metri. Nakon cca tri sata motanja oko ulaza u kojim smo ponovili sve o sidrišnim uzlovima, gurtnama, ladarcima i usuglasili se kako se koji uzao veže, hrabri Iggi kreće prvi, za njim Tuna, a Paola i ja zadnje jer ja mjerim a Paola će crtati. Strpljivo čekam red, Iggi već vidi dno, Paola se spušta a za njom krećem i ja. Spuštamo se sidrište po sidrište.... Taman kad sam se spustila nekih 40-ak metara, Iggi panično javlja da objekt ide dalje, da je to samo neka polica, baca se kamen koji dugi pada.... definitivno ide dalje. Iggi pokušava još neko sidrište dodati pa da prođe tu policu, međutim veličina objekta, vertikalna u nastavku ispod police te nedostatak užeta uvjerili su nas da se izvučemo vani i prepustimo daljnje istraživanje iskusnijim opremačima, crtačima i špiljarima općenito. Po izlasku iz objekta smo svi sretni što smo našli perspektivan objekt i što smo uspješno

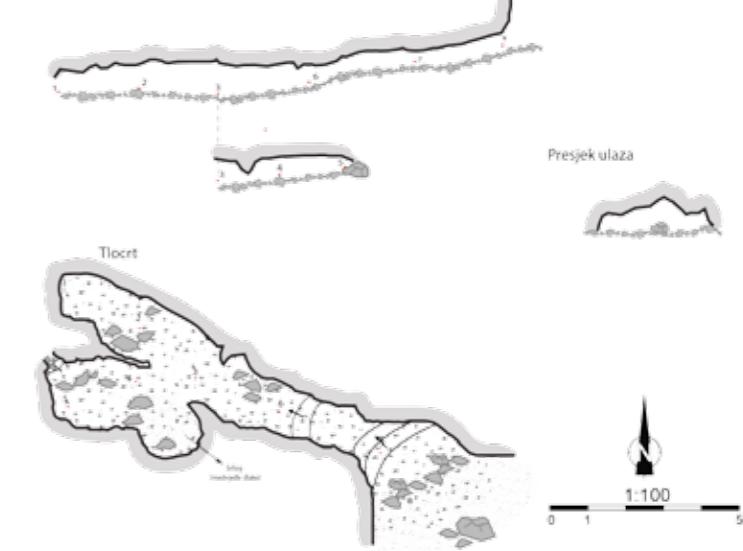

Medvjeda klet
Jadicevac, Srednji Velebit
(H10196, 398840, 4935973, 1231mnm)

Oznaka gledalište: SKOL 326
Istraživali: SK Ozren Lukić, SO HPK Sv. Mihovil
Datum snimanja: 27.7.2022.
Topografski snimak: Dora Sercar
Mjerili: Nina Trinajstić, Jelena Mandić
Ekipa: Dino Đadić, Anton Božnjak

Dubina: 2,4 m
Duljina: Tlocrta (30,5 m); Poligonska (31 m)

Profil

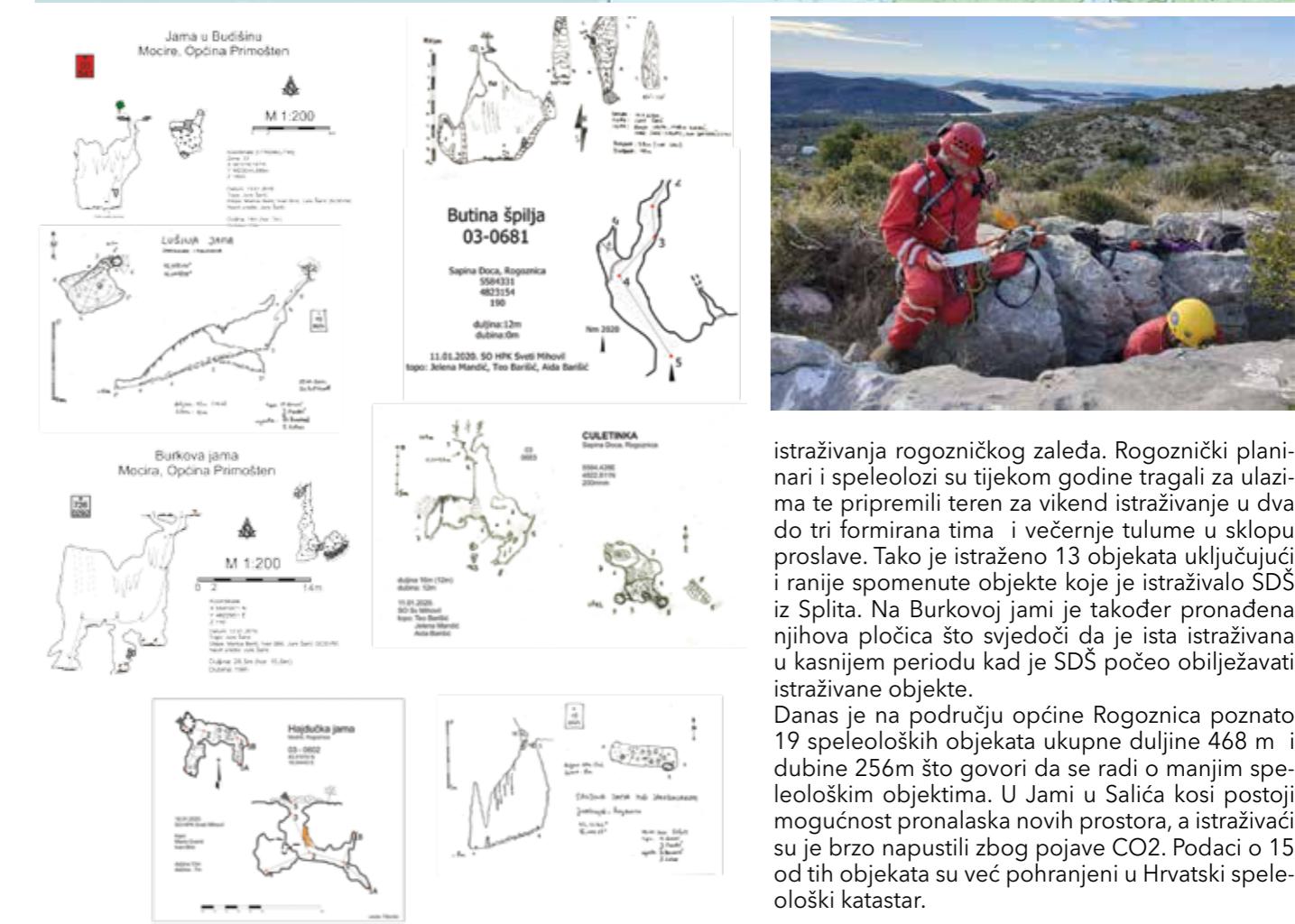
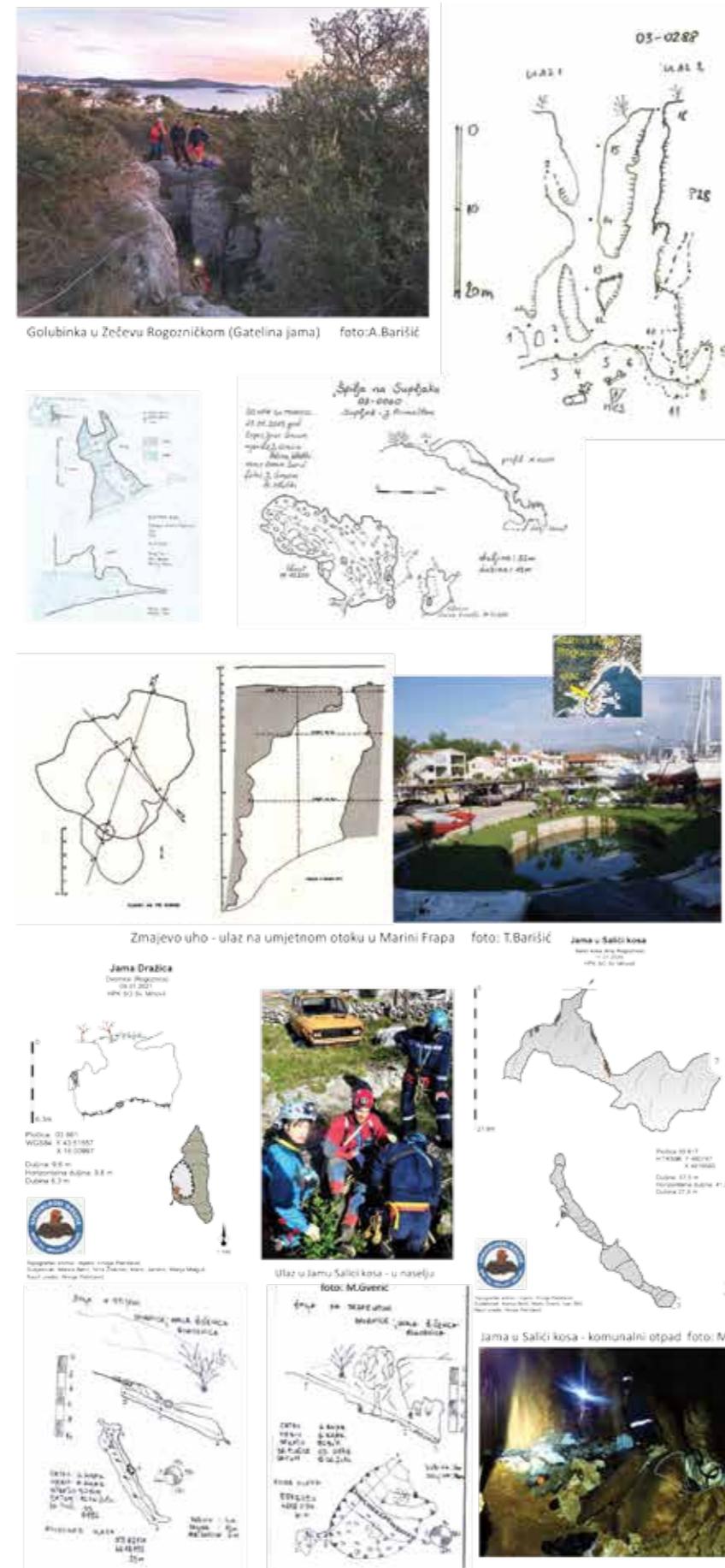

če ni zapamtiti sve a kamoli nabrojati... U šator sam išla u ranim jutarnjim satima, probudila me kiša, pljusak opet. Šator nije propustio, nastavljam spavati još neko vrime a onda ustajem i brzinski izlazim iz šatora da ne pokisne ni šator ni ja. Kiša je neumoljiva, sklonili smo se u planinarsku kuću a nas nekoliko pod ceradu. Tako stisnuti ispod cerade stojimo nekih sat vremena dok kiša ne prestane tješući se da barem osa nema. Kiša je stala i odlučili smo ići na teren. Odlazim na „Pantovčak“ do svog šatora, maknem ceradu da je tresnem i da se posuši i točno u tom trenutku krene opet kiša svom snagom pljuštati, uletim u šator na brzinu namištajući gornju ceradu ali ne uspijem ju potegnuti i nakon petnaest minuta sam mokra i ja i šator i sve moje stvari, osim kordure koja je ostala u planinarskoj kućici. Taman da će se početi nervirati, okrenem se i vidim da je i susjedima „kuća poplavila“ pa se zajedno smijemo našoj „muci“. E sad više nemam ništa od opreme, imam patike za tenis koje su suhe i radnjak, i litru i po vode. Hrvoje odlazi, šjor Ranko, planinar koji je s nama dijelio planinarsku kuću, odlazi u Gospić a povest će i Hrvoja. Donosim odluku da i ja danas odlazim, spakiram svoj šator i sve svoje mokre stvari, pa u radnjaku i rozim patikama za tenis sjedam u Rankov auto. Kod svog auta se presvlačim u odjeću koju nisam uspila skupiti jer me Vjetar požurivao, hvala mu na tomu. Iako nisam istražila velik broj objekata niti značajnije unaprijedila svoje speleološke vještine, na ekspediciji mi je bilo više nego odlično od prvog do zadnjeg trena. Eto mene i dogodine kod SKOL-ovaca na srednjem Velebit.

SPELEOLOŠKA ISTRAŽIVANJA U OPĆINI ROGOZNICA

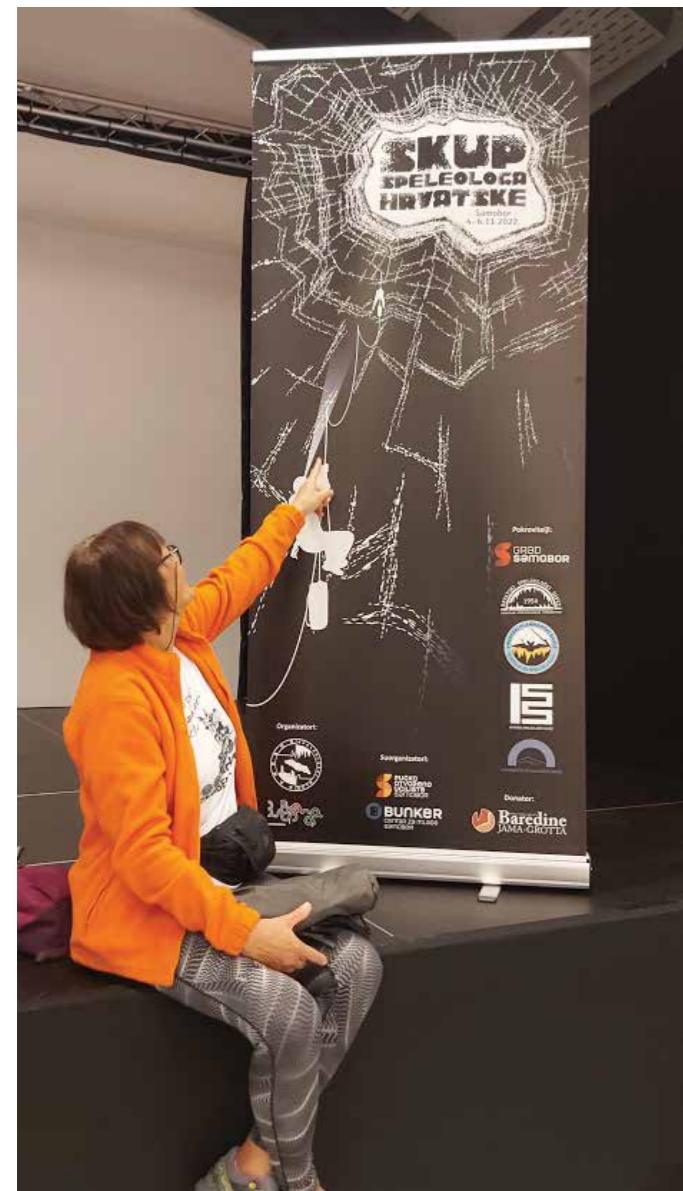

Još 2010 se u SO HPK Sveti Mihovil krenulo sa sustavnim prikupljanjem podataka o speleološkim objektima Šibensko - kninske županije (Rnjak, Barišić). Speleološki katastar Šibensko - kninske županije danas broji 654 prirodna i 51 umjetni speleološki objekt. Među prvim podacima u katastru našli su se podmorska potopljena jama Zmajev uho istraživana devedesetih godina prošlog stoljeća (D.Petriccioli) i morska špilja Bižotova buža u Zmajevom jezeru čiji je nacrt ponovljen 1994 (Barišić, Aras). Za vrijeme jedne potražne akcije šibenskog HGSS-a u lipnju 2010. G.Rnjak je kod Dvornica topografski snimio dvije manje špilje (Špilja u stijeni i Špilja u serpentini). U to vrijeme su se društvenim mrežama pojavile tri objave o istraživanjima SDŠ (T.Rada) u tri jame na području Rogoznice; Golubinka u Zečevu Rogozničkom, Tufinjača (sa ostacima žrtava 2.sv.rata) i Culetinka. Mihovilovi speleolozi su već 2011 topografski snimili tu Golubinku, te 2013 u siječnju i Jamu u Supljaku (J.Gracin), ali je do većeg zamaha istraživanja došlo tek 2018 kad je osnovana podružnica HPK Sveti Mihovil u Rogoznici te su početkom siječnja u sklopu proslave njenoga osnutka u naredne tri godine organizirana sustavna

istraživanja rogozničkog zaledja. Rogoznički planinari i speleolozi su tijekom godine tragali za ulazima te pripremili teren za vikend istraživanje u dva do tri formirana tima i večernje tulume u sklopu proslave. Tako je istraženo 13 objekata uključujući i ranije spomenute objekte koje je istraživalo SDŠ iz Splita. Na Burkovoј jami je također pronađena njihova pločica što svjedoči da je ista istraživana u kasnijem periodu kad je SDŠ počeo obilježavati istraživane objekte.

Danas je na području općine Rogoznica poznato 19 speleoloških objekata ukupne duljine 468 m i dubine 256m što govori da se radi o manjim speleološkim objektima. U Jami u Salića kosi postoji mogućnost pronalaska novih prostora, a istraživači su je brzo napustili zbog pojave CO₂. Podaci o 15 od tih objekata su već pohranjeni u Hrvatski speleološki katalog.

Skup speleologa Hrvatske održao se u Samoboru od 4. - 6. studenog 2022. Jedan znanstveno stručni skup s višegodišnjom tradicijom koji okuplja speleologe, biospeleologe, geologe, zainteresirane istraživače i prijatelje iz HR i inozemstva (BiH, Slovenije, Srbije...) u svrhu razmjene iskustava i znanja u istraživanju podzemlja i očuvanju okoliša!

Cijeli skup bio je organiziran u BUNKER-u, Centru za mlade i mjestu na kojem se okupljaju mladi iz Samobora i okoline, mjesto zabave, informacija, učenja i druženja.

Mihovilci - Teo, Aida, Jure, Anka, Sanja, Tonći i Vjetar, streberi kako nas nazvana

Skup speleologa Samobor 2022.

Osam Mihovilaca, jedna prezentacija, tri postera.....

še, prijavili se i registrirali među prvim sudionicima (sutradan nam se pridružila i Marica).

Štreberski raspoloženi požurili smo u slastičarnicu "U PROLAZU" kako bi uživali u čuvenim SAMOBORSKIM KREMŠNITAMA! Ostatak večeri iskoristili smo za prvu rundu SPELEO FILMOVA-CRO RETRO EDITION-samo domaće, 38 filmića, snimanih od 2011-2022! Ne bi izdvajala niti jedan jer su svi bili interesantni i zanimljivi na svoj način. U istoj prostoriji bila je postavljena i izložba za najbolju fotografiju, kažem Anki da dobro pogleda fotografiju br.10., ona uz osmijeh uzvrati...jee..je zgodnog si speleologa izabrala! Anko života ti ne biramo zgodnog speleologa nego fotografiju! ..nama dvima nikad nije dosadno! Svi sudionici spavali su u prostorijama Judo kluba Samobor porедani u redove kao male gusjenice!

Subota je počela jako neobično, (ČVARKIJADA) nismo još ni kavu popili a navitaminizirali se raznim domaćim proizvodima čvarcima, kolačima, kulenom, panceatom te uživali u njihovu bogatstvu okusa!

Nakon dobre marenje nije bilo teško uživati u zanimljivim i edukativnim predavanjima koji su se nizali do kasnih popodnevnih sati. Teo je predstavio naš klub sa predavanjima o speleološkim istraživanjima u Jamskom sustavu Crnopac, jami Duša te prezentacijom postera istih i istraživanju na području općine Rogoznica. Tijekom večeri bio je organiziran i "speleo-poligon", čast svim sudionicima al najveće ovacije i najglasnije navijanje popratili su Aidin prolazak kroz sp-poligon!

Nakon niza subotnih predavanja uslijedilo je zabavni program uz legendarni bend Breskvice, glazbu i ples do kasnih sitnih sati! U nedjelju su Aida i Teo bili na sjednici IO KS HPS dok su mnogi dolazili „sebi“.

Na preporuku organizatora također u nedjelju posjetili smo Stari grad i rudnik Sv. Barbare u Rudama. Uživali smo u jednosatnoj turi u pratnji vodiča koji nam je približio povijest rudnika. Preko Samoborskih bregova, autoputom, puni dojmova i doživljaja vratili se doma. Sljedeći susret je 2023. u Čakovcu - jedva čekamo!

Krajem šezdesetih godina prošlog stoljeća - u doba četvrtog studijskog albuma (Ummagumma) grupe Pink Floyd, uz živopisnu glazbenu scenu paralelno se unaprijedivala i razvijala hrvatska speleologija.

Davne 1969. godine Komsija za speleologiju pri HPS-u započela je s održavanjem ispita za stjecanje naziva Speleolog. Razvitkom speleologije kao aktivnosti unutar HPS-a javlja se potreba za održavanjem ispita za stjecanje naziva Instruktor speleologije, koji se održao 1978. godine i od tog doba KS HPS svake godine organizira i provodi ispit za stjecanje naziva Speleolog i Instruktor speleologije HPS-a.

Jedan takav ispit održan se 29. siječnja 2022. godine. Ispitu je pristupilo petero kandidata - dva kandidata za naziv Speleolog i tri za naziv Instruktor speleologije. Boje Mihovila branili su Teo Barišić, kao instruktur te Jure Šarić kao kandidat za instruktora s temom Metodika samospašavanja.

Ispit je koncipiran na način da kandidati za speleologe prolaze određeni broj radnih točaka na kojima demonstriraju svoje znanje, dok kandidati za instruktore obrađuju pojedinu temu iz svijeta speleologije te nakon napisanog instruktorskog rada - pandan završnog rada na studiju, istu temu prezentiraju Komisiji kojom zasjedaju licencirani Instruktori speleologije. Na kraju samog ispita četvero kandidata je uspješno položilo ispite te su stekli nazive Speleolog i Instruktor speleologije. Nakon dugih jedanaest godina - kada je naš Goran Rnjak Vjetar položio isti ispit (ranije su položili samo Teo i Aida Barišić), šibenski Mihovil postao je bogatiji za još jednog Instruktora speleologije - Juru Šarića.

Jure Šarić (SO HPK Sv.Mihovil, Šibenik, značka instruktur br. 132) sa instruktorskim radom 'Metodika samospašavanja'.

Ko želi znati više - svi instruktorski radovi su na poveznici Instruktori radovi instruktora speleologije HPS-a - Hrvatski planinarski savez klapo i Jurin https://www.hps.hr/files/data/170/70%20Jure%20Šarić_.pdf

Ispit za stjecanje naziva SPELEOLOG I INSTRUKTOR SPELEOLOGIJE KS HPS 2022.

MEĐUNARODNA EKSPEDICIJA NEDAM 2022.

**'Uspjeh nije konačan,
neuspjeh nije fatalan.
Ono što jest važno je
hrabrost da se nastavi
dalje.'**

W. S. Churchill

Završetkom prošlogodišnje ekspedicije te svojevrsnim otvaranjem vrata percepcije iza Nedamskog sifona, javila se potreba o pomnjem planiranju ekspedicije za narednu godinu. Ideja o nekoliko jurišnih ekipa koji će svojim prodiranjem u dubinu pripremiti teren ekipi koja je zadužena za preronjavaju sifona, i rad u suhim dijelovima, zvučala je lucidno obzirom da je trebalo itekako uskladiti sve epipe kako ne bi došlo do prenapučenosti na odveć prostorom skromnim bivcima. Drugi glavni problem činilo je iskustvo ronioca koji će roniti u sifonu. Zahvaljujući entuzijazu pojedinih članova Odjela za speleoronilačko spašavanje pri HGSS-u, održan je tečaj za Cavern divera - prvi tečaj prema licenci Cave divera, koji je uvelike pomogao roniocima da steknu dodatno samopozudanje i britkost u rješavanju problema koji ih mogu zadesiti tokom rada u sifonu. Sredinom šestog mjeseca održana je međunarodna ekspedicija Nedam 2022. koja je za primarni cilj imala dočrtavanja suhih dijelova iza sifona. U razdoblju do sedam dana u jami su se izmjenjivale razne epipe kako iz, tako i van Lijepe naše. Zadatak moje eipe bio je opremanje jame do "suhog" dna te izrada bivka na 1.225m dubine. Eipa sastavljena od troje ljudi, od kojih je svu pažnju zacjelo plijenio Gintas. Gintas je Litvanac u šezdesetim godinama koji jako voli pričati i konzumirati kavu, što ne treba čuditi obzirom da se radi o programeru. Uz sve navedeno ne treba izostaviti kako je speleološko iskustvo stekakor sudjelovajući na kampovima po Abhaziji, u nekim od najdubuljih jama na svijetu. Treći član eipe bio je Pavlin, svima poznatiji kao Papi. Nakon izrade najdubljeg bivka u

jami i isprijanja hektolitra kave koju nam je Gintas rado kuhao, dočekujem drugu eipu koja će raditi iza sifona; eipa sastavljena od dva ronioca - Dino i Marko, te mlade doktorice Dore. Nakon kratkog druženja odlazimo na spavanje, jer se valja dobro odmoriti za sutrašnji dan. Iduće jutro eipa kreće s pripremom, nakon koje obavljamo završne dogovore za dalje. Nakon više od deset dugih sati izranjavaju promrzla lica na kojima se ne može sakriti uzbudjenje. Naime, eipa se spustila ispod 1.320m dubine što znači da je prešla dubinu Slovačke jame, odnosno da je jama Nedam nova druga najdublja jama u Hrvatskoj! Kako svi suhi dijelovi iza sifona nisu topografski snimljeni, a tlaka u bocama još uvijek ima dovoljno za drugi zaron, donosi se odluka kako će se treći dan obaviti drugi zaron kako bi

se dočrtali svi suhi dijelovi. Preliminarnom obradom podataka utvrđeno je kako nova neslužbena dubina iznosi 1.335m. Završetkom drugog urona i dočrtavanjem suhih dijelova, skupljam dio opremi, pozdravljam se s ekipom i krećem prema površini. U vremenskom razdoblju od sedam

dana opremljena je jama do 1.225m dubine, izrađen je bivak na istoj dubini, dva ronioca sa dvije ronilačke opreme su zaronila u sifon na dubini od 1.200m, dva puta se spustili 135m u dubinu, topografski snimili više od 300m novih kanala te izvukli svu ronilačku opremu na površinu.

U vremenskom razdoblju od sedam dana opremljena je jama do 1.225m dubine, izrađen je bivak na istoj dubini, dva ronioca sa dvije ronilačke opreme su zaronila u sifon na dubini od 1.200m, dva puta se spustili 135m u dubinu, topografski snimili više od 300m novih kanala te izvukli svu ronilačku opremu na površinu

SKUP SPELEOLOGA BIH 2022.

Deset godina SD „Herceg“ Mostar, BiH i skup speleologa BiH 25.-27. studenog 2022. na Gorancima i Bogodolu - naš SO bio sa dva člana Aida i Teo Barišić i održali jedno pozivno predavanje „Istraživanje jamskog sustava Crnopac“.

Kad ti se u prepunom godišnjem vikend kalendaru iznenada otvori sloboden vikend a di ćeš nego na skup speleologa BiH na kojem eto nikad nismo bili pa te onda i pozovu da održiš predavanje, woowwww. Krećemo u petak u popodnevnim satima, alo bing Bas i Sunce di ste...pa zajednička kavica na drugoj pumpi na autoputu od Šibenika i lagano u koloni dvi aute do Biska, a onda na Grude - Široki briješ - Goranci (i naravno da smo pri kraju zalutali i gubili se po bilim putima). Inače, u blizini je planina Čabulja sa najvišim vrhom Velika Vlajna 1776 m, tako da nam je ovo prvi speleo skup koji se održao na cca 650 mnv.

Stižemo do Planinarskog doma HPD Prenj 1933 Mostar, centar super dobre zabave i kratkog spavanja ;). Naravno, tamo već poznati špiljari i oni koje smo tek upoznali, točionik sa mostarskim pivom (oš bocu oš točeno sve po 2 Km i dobro je), food truck sa čevapima koji se tope u ustima (najbolje koje sam do sad jela) a bilo je i druge ponude, mjuza koja paše svima - i tako do xyz sati. U subotu ujutro, kavica u Gorancima (nekih 8 km niže), registracija u DVD-u, pa glasanje za najbolju speleo fotku, zauzimanje prvog reda jer onda očale ne tribaju...pozdravna i uvodna riječ naših domaćina i službeno počinjemo...cili niz zanimljivih edukativnih povijesnih speleoistraživačkih predavanja uključujući i naše...par kratkih pauza a za ručak u obližnjem restoranu na meniju Biber meso (slično gulašu) mljac...navečer povratak u Dom - centar dobre zabave...ali prije benda (nisam zapamtila ime) društvena speleo igra - na svaku nogu vezan par balona na napuhavanje - onaj tko ostane zadnji sa najmanje jednim balonom je pobjednik i gajba pive (neman fotki jer sam tukla balune i nisan bila loša a T ne fotka)...a onda bend koji je prašija do xyz sati mi plesali i tako... Nedelja ujutro 9 prvo kavica a onda do Mostara i izvora Bune u Blagaju - super dir i natrag za Šibenik. Šta reći osim hvala domaćini, želimo vam još najmanje 100 godina aktivnog rada, bilo je vrhunski!

SPELEOLOŠKA ISTRAŽIVANJA

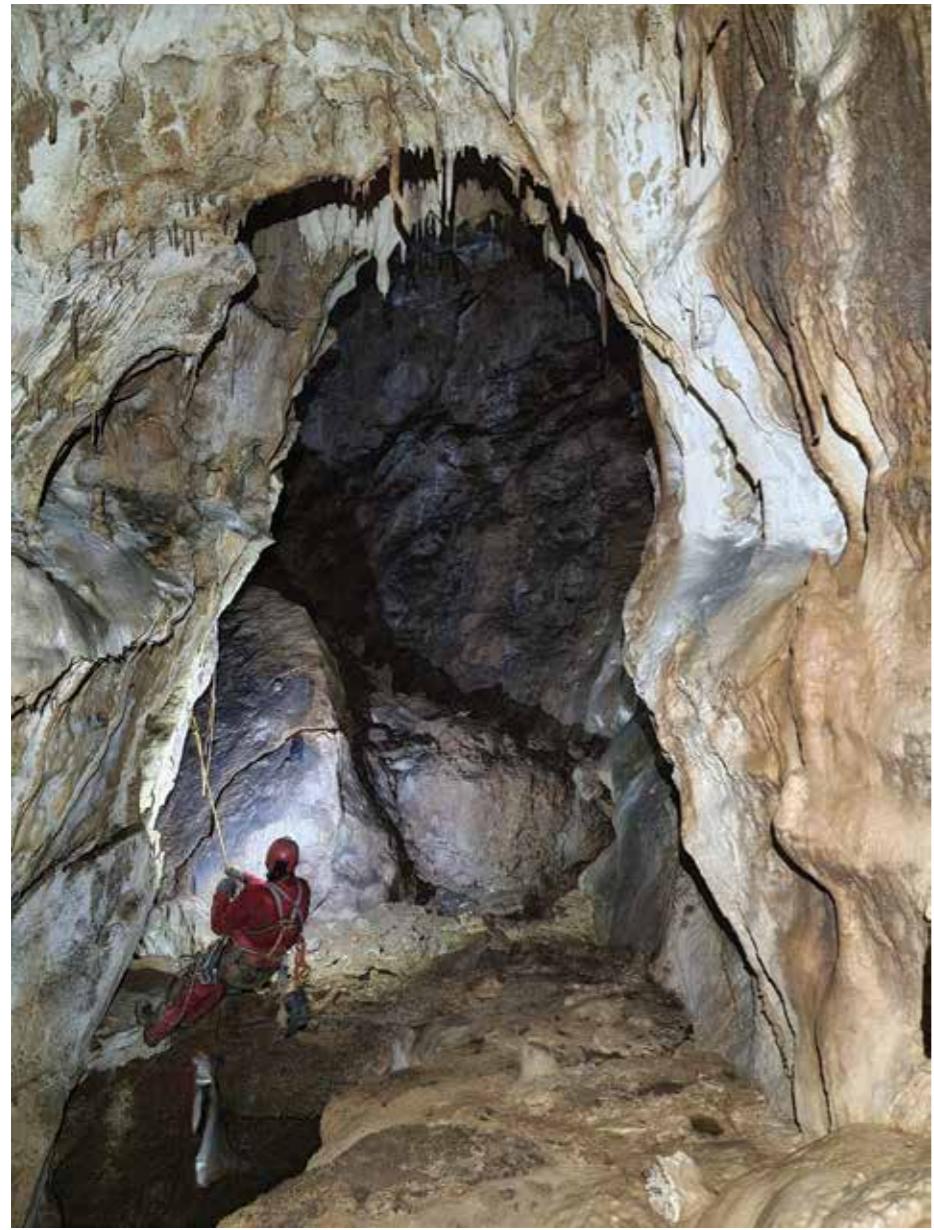
Nakon 13 istraživanja u 2021. godini Jamski sustav Crnopac dosegao je duljinu od 55.520 m. U sustav je kroz Oazu tek u svibnju 2022 ušla grupa speleologa i z SOŽ-a, SOV-a i SUE i na svoju radost u nastavku Messijevih suza pronašala ogroman fosilni kanal Megaljenjivac koji se polagano spušta u pravcu jugozapada. Druga ekipa je dovršila jedan manji penj u Tatuinu povezavši ga sa dnem Zagorske vertikale.

Slijedeći su početkom srpnja u JSC upali bugarski PodRB-ovci, čak 14 njih gdje su nastavili penjati na tri mesta. Isprečkali su do kanala iznad Masnog jezera koji je stao u blokovima pod povratnom kanalu Stone Age-a. Papi je ispenjao nastavak Stone Agea i stao pred malom vertikalom u novi prostor. Novi kanal je dobio ime Kamen slap. Najveće iznenadenje uslijedilo je nakon penjanja kraće vertikale iznad Pincher Ninje gdje je pronađen splet koso - horizontalnih kanala koji se prelaze preko Jaja (Teova dvorana) s upitnicima na obje strane; vodenom vertikalom koja

bi mogla ići sve do Kanala Sv.Nikole i velikog upitnika na JZ strani. Splet je dobio ime Marinova noćna mora (Ujas na Marin).

U kolovozu su kroz Muda Labudova ušli Estaveličari i utvrdili da se najniži sifon spustio za 2m (dubina -830 m), te su povezali Usrani kanal sa Liburnijom i krenuli sa penjanjem dolaznih kanala u Liburniji i Avangardi. Jedan od njih je

Ispalo je puno bolje. Nova velika otkrića na krajnjem jugozapadu gdje su bugarske ekipe snimile gotovo 2 km i pronašao velikog fosilnog kanala Megaljen-jivca pod Oazom je učinilo da se uz ostala istraživanja u JSC tijekom 2022 istražilo ukupno 3.445 m

spojen na dolazni kanal (Razočaravajuća petlja) dok Čupabakra sa dolaznim vodenim tokom i kosi fosilni u Avangardi još puno obećavaju.

Krajem kolovoza su u JSC ušli Mihovilići istovremeno i u jamu Dušu tragajući za spojem ova dva objekta. Ponovo su ušli kroz spoj u Draženovu puhaljku i kad se tu nije mogao ostvariti kontakt, opremili vertikalnu prema Sivom rovu da bi konačno oko 14,00 sati ostvarili kontakt sa ekipom u Duši zvukom bušilica i malom brodskom sirenom. Ekipe su cijelo vrijeme komunicirale međusobno CaveLinkom tako da su ostvarili kontakt između bivaka Ašova i Duše prethodnu večer, pa kasnije iz bivka u E-Šerihiji i u Dvoranici. Kao zgodan detalj je poslužila i informacija o potrošnji uređaja pri slanju poruka koja je također ukazivala na blizinu spoja.

Mihovilci su ponovo ušli u JSC početkom rujna kad je nastavljeno sa tehničkim penjanjem kanala iznad pretpostavljenog spoja. U istom vikendu su u JSC kroz Oazu ušle dvije ekipe Ž-ovaca koje su pronašle novi spoj između ka-

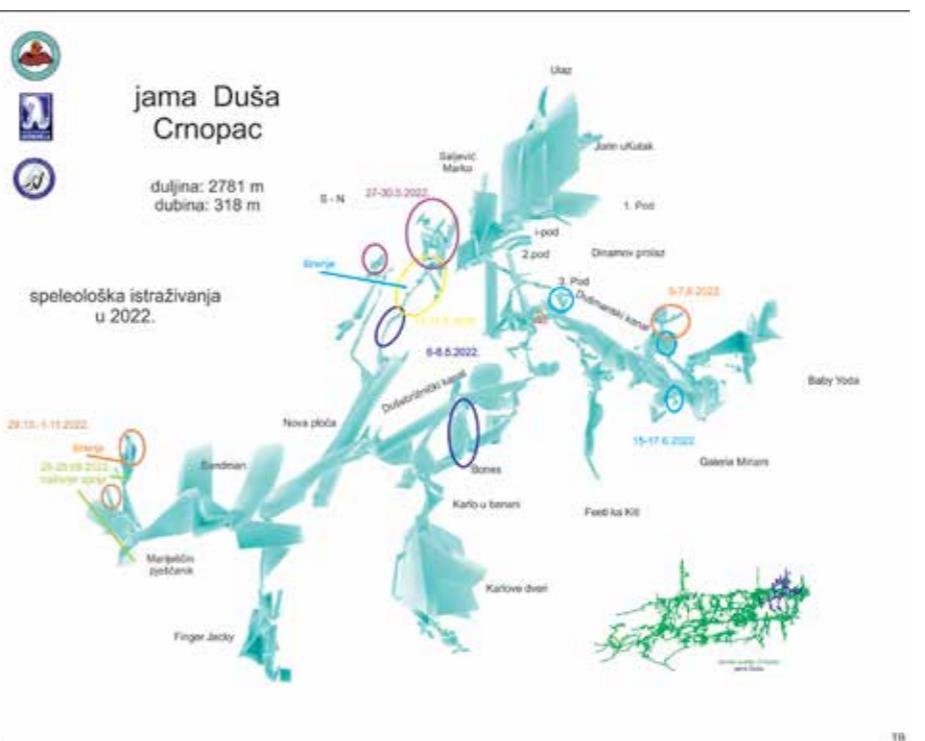
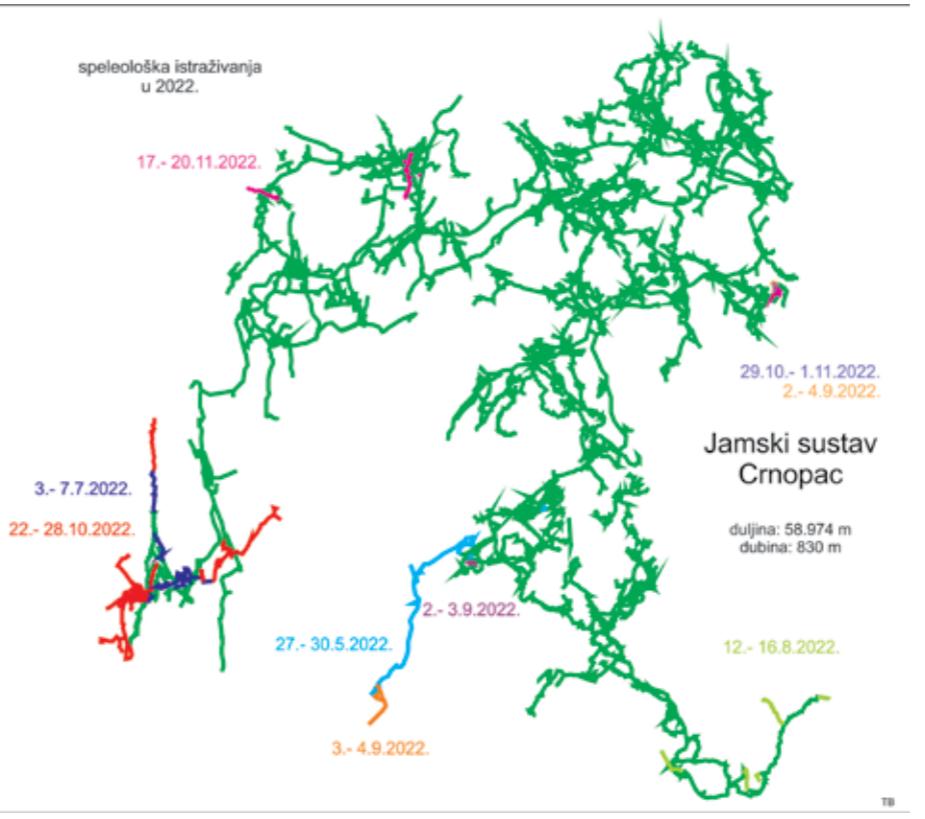
nala u Mesijevim suzama te nastavak
Meqaljenjivca.

Krajem listopada je u JSC ponovo ušla brojna bugarska ekipa (13 speleologa) te su se nakon šest dana boravka našli u boravku na nadstrešnici kod ulaza sa osmočlanom mješovitom kastavsko - šibenskom ekipom koja je u dvije grupe ulazila u JSC i jamu Dušu radi traganja za spojem dva objekta. Unatoč intenzivnom traganju u vidu tehničkog penjanja, kopanja, širenja prolaza, korištenja lavinskih detektora na dva oko 300m m međusobno udaljena mjesta i činjenici da se na jednom mjestu jasno čuje kuckanje kladivom u zidovima jame spoj jama još nije pronađen. Slaganje bugarskih nacrti pokazalo je da su topografski snimili cijelih novih 1.406 m kanala u krajnjem jugozapadnom spletu kanala što je od početka istraživanja sustava novim metrima drugi najplodniji ulazak u objekt.

..... i tako .....

Koji dan pred sve moguće probijene

rokove za pripremiti materijal za Helop u Kitu se 17. studenog uputila 19 članova brojna ekipa iz Velebita, Estavele, po jedan član iz HBSD, SD Proteus, SD Ponir pa čak i neki zalutali Poljak s namjerom da ovogodišnjim pripravnicima približe čari bivakiranja i višednevног boravka i istraživanja. Ponijeli su i dosta užeta za zanoviti frekventne vertikale, u Trulome bivku postavili oveći Steinberg i ostavili hrpu vreća za spavanje

za budućnost. Izbjegavajući gužvu koji sat prije njih prošli smo Aida i ja, ali na svoju stranu prema bivku u Ešerihiji i nastavku istraživanja oko potencijalnog spoja sa Dušom. Znali smo da je na Paklenici prije dva dana zabilježeno rekordnih 135mm padalina i da je voda tamo odnijela dio prilaznih puteva, ali naš put do drugog Crnopačkog okretišta nije izgledao strašno. Ipak, u Kiti nas je dočekalo tuširanje u brzom prolasku ulazne vertikale i drugi put od naših 150 ulazaka smo vidjeli da su spojena jezera pod Ašovom. Moje, zbog većeg stopala, dva centimetra više čizme su

me za razliku od Aide spasile ulijevanja vode. Tu večer je bilo još relativno mirno da bi pred jutro počela tutnjava vode koja nas je pratila iz raznih zakutaka dok smo se kretali kroz relativno suhe kanale. Usljedila su dva dana penjanja, topografskog snimanja, raspremanja, a pokušali smo ugurati i sajlu za odstopavanja odvoda u jednu usku pukotinu kod potencijalnog spoja sa Dušom. Treći dan je voda nešto mirovala, a onda opet počela lijevit i ulijevati zebnju za siguran povratak. Četvrtog dana smo se pri povratku iznenadili da se voda unatoč jakoj kiši spustila i po-

dijelila naša slavna jezera. Zadnjih sto metara ulazne vertikale smo se što brže penjali po užetu kroz žestok pljusak. Sve hladnija struja zraka što je navirala od ulaza nije dozvoljavala ni trunke odmora. Vani smo izašli na svoj prvi snijeg ove godine. Drveće i zreli šipurci su bili okovani ledom i skupa sa zamrznutim kapljicama uz planinsko zelenilo stvorili ambijent i uz onaj dobri osjećaj nadolazećeg adventa. Vani nas je dočekao M.S. zvani Samsung pa smo doznali da su ostali podijelili u tri ekipe i da su dvije još jučer za manjih padalina izašle iz jame i da je treća grupa negdje iza nas. Sjurili smo se u Gračac na tamno Velebitsko pivo, malo ljudikali s dragim ljudima i pred sumrak odjurili na tradicionalnu pizzu u Benkovac.

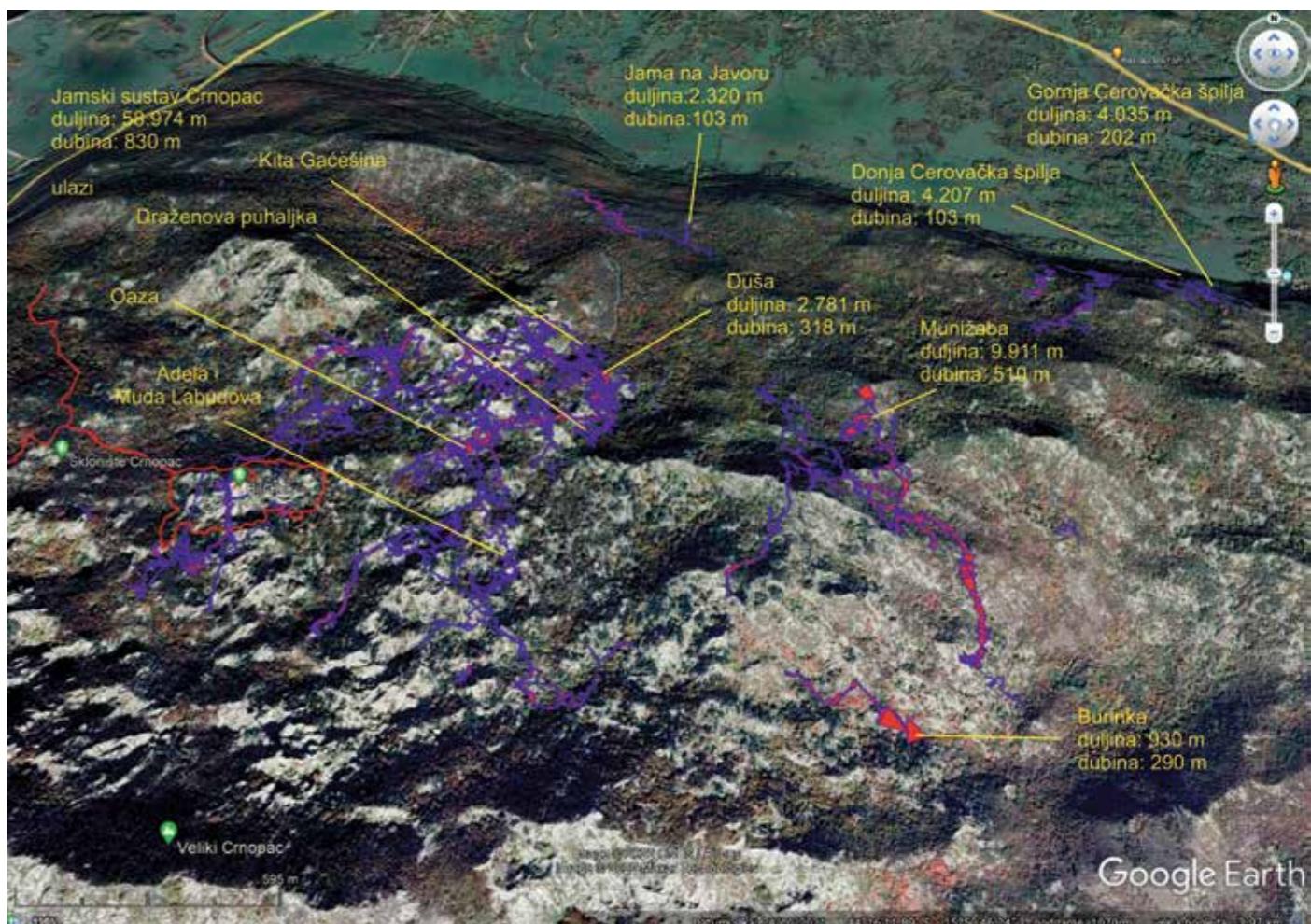
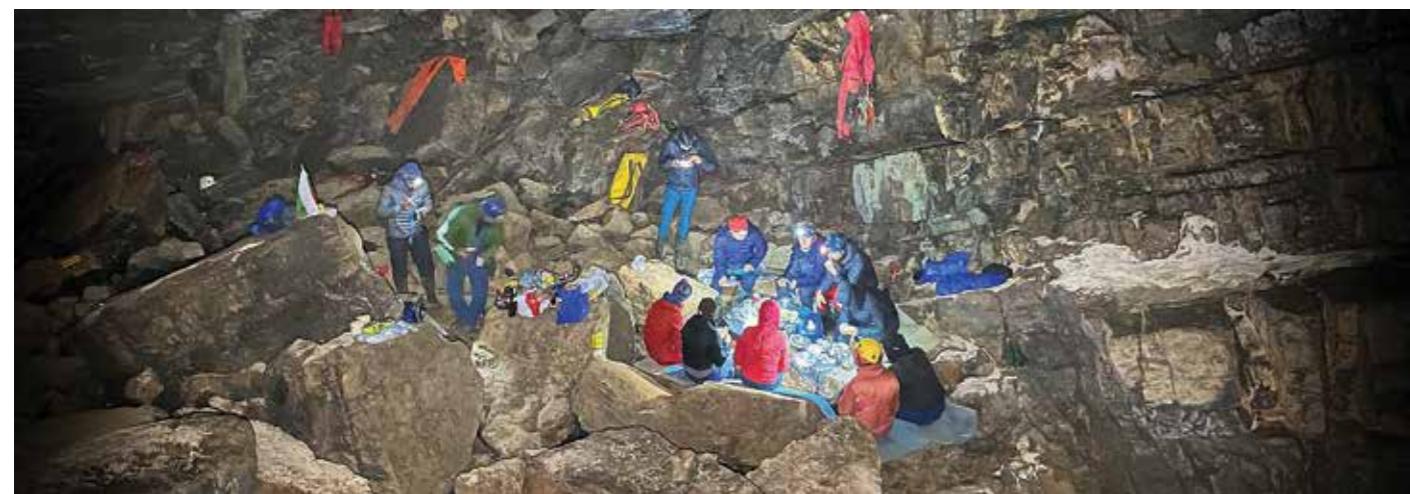
Kad su ekipe dovršile istraživanja u Mindani, Karlovim Varyima i Glinenim radnicima I Jadnicima i skupa s naših 50 skupile 322 m novih kanala pa je ukupna duljina Jamskog sustava Crnopac krajem studenog narasla na 58.974 m tako da se nalazi negdje na 62. mjestu na popisu najduljih svjetskih špilja i jama.

Iako smo ove godine dosta vremena uložili u trud oko povezivanja JSC sa Dušom nadajući se spajanju i prelasku 60-tog kilometra, dok su očekivanja od istraživanja u drugim dijelovima bila relativno mršava, ispalo je puno bolje. Nova velika otkrića na krajnjem jugozapadu gdje su bugarske ekipe snimile gotovo 2km i pronalazak velikog fosilnog kanala Megaljenjivca pod Oazom je učinilo da se uz ostala istraživanja u JSC tijekom 2022 istražilo ukupno 3.445 m, a godina još nije gotova, pa sve ukazuje da bi se ubrzo mogla okrenuti druga, a do polovine slijedeće godine i prva znamenka na „celeru”, a i Duša je i dalje tu negdje blizu.

JAMA DUŠA

Mihovilci su od svibnja do kolovoza nastavili sa istraživanjem jame Duša. Nakon što je 2021. završena sa ukupno 2 km novih kanala, speleolozi su se usmjerili na uzlazne kanale iza Brenera da bi u 5 istraživanja istražili ukupno 350m novih dijelova. Slijedeći blago strujanje zraka popeli su se ukupno 170m i stigli do prostora koji je svega desetak metara udaljen od ulaznih dijelova u jamu (Vitogora). U dijelu Reflusa je proširen otvor u vertikalnu gdje je postojala mogućnost daljeg napredovanja, pa čak i spoja sa JSC. Drugi dio istraživanja je usmjeren na istočne uzlazne vertikalne kanale iznad dvorane Miriam gdje je nekoliko kanala završilo u kamenim blokovima. Neposredno pred sam godišnji skup speleologa kastavsko - šibenska ekipa je topografski snimila manje kanale oko pretpostavljenog spoja, ali se i zavukli u prošireni kanal pod Vitogorom za koji se pokaza-

Crnopac Cave System - explorations and meters (2004 - 2022)					
	KG - DP - CCS	Oaza	Muda Labudova	Drazenova puhaljka	total
2004.	3	494			494
2005.	4	2096			2096
2006.	9	4792	1	20	4812
2007.	9	3896			3896
2008.	15	2423	2	148	2571
2009.	13	1322	3	527	2143
2010.	13	2862	4	696	3558
2011.	21	3868	8	610	4478
2012.	14	1288	3	393	1681
2013.	9	2899	3		2899
2014.	13	1573	2		1573
2015.	13	3781	1		3781
2016.	16	831	6	0	1396
2017.	15	1901	3	749	21138
2018.	16	3074	4	763	5264
2019.	11	2446	6	1895	4341
2020.	16	2648		2	1059
2021.	12	2221			2221
2022.	11	3445			3445
exploration (m)		47859	3407	7414	58974
exploration		233	19	37	291

lo da je ipak preuzak za neko smisleno napredovanje, pregledan je vrh Vitorgore i djelimično raspremljen Reflux. U jami Duša je u travnju izvedena završna vježba međunarodnog naprednog tečaja za voditelje speleospašavateljskih timova HGSS. Speleospašavatelji iz SAD, Mađarske, Grčke, Poljske, Austrije, Slovenije i RH su kroz tri dana izvlačili nosila sa kraja jame do izlaza. Bilo je vremena i za manje prečkanje – istraživanje u bivku u kome su negdje oko pola noći kopani plitki kanali da se izbjegne plavljenje bivaka zbog iznenadne povale vode. Spašavatelji su imali priliku i javiti se svojim prijateljima iz bivka putem CaveLinka. Jama Duša je sredinom studenog dosegla duljinu od 2.781 m. Višegodišnja speleološka istraživanja Crnopca su prezentirana u Časopisu Subterranea Croatica, predavanjem na 18. UIS Speleološkom kongresu u Savoie-Technolac, Francuskoj, 24.-31.7.2022. (T&A.Barišić), predviđeno je predavanje na Godišnjem skupu speleologa BiH (Mostar, 26-27.11.2022.), a zadnja istraživanja posterima i predavanjima na Godišnjem skupu hrvatskih speleologa u Samoboru (4.-6.11.2022.).

